

En kvindelig hovedperson

Ideen til Nofret kom allerede, da jeg som teenager begyndte at interessere mig for det gamle Egypten.

I 1985 var jeg debuteret med den 1001 Nat-inspirerede tegneserie »Zainab«. Men kvinder havde ikke meget råderum i 800-tallets Bagdad. En kvinde i oldtidens Egypten havde langt større frihed. Derfor gik jeg i gang med »Nofret«. Første bind udkom i 1986.

Hovedpersonen i min nye tegneserie skulle naturligvis være en kvinde. Jeg lod Nofret komme fra det minoiske Kreta, så kunne hun altid vende tilbage i en senere historie. Jeg lod serien foregå i Amarna-perioden ca. 1.360 f.Kr., hvor den nye farao Akhnaton sammen med sin smukke førstehustru Nefertiti udfordrer Egyptens magtfulde Amon-præster og indfører sin egen solgud Aton, støttet af enkedronningen Teje, den grå eminence Eje og general Horemheb.

Nofret er derimod 100% fiktiv. Jeg ville ikke være bundet til en historisk hovedperson. For at lette adgangen til faraos palads lod jeg hende være søster til Akhnatons andenhustru Kiya. Hun var mor til faraos eneste søn, Tutankhamon – ham, som er kendt for sin intakte grav i Kongernes Dal.

Til højre: Nogle af de allerførste skitser af Nofret, inden jeg helt havde besluttet, om jeg ville lade serien foregå i oldtidens Egypten eller i 1001 Nat-miljø. Én ting var imidlertid sikker: Hun skulle være mindre bovlam end Zainab og følge sine egne veje og regler i stedet for mændenes.

Sussi Bech

Nofret

Logoet til Nofret-serien blev skabt med hjælp fra Ingo Milton, der også har hjulpet flere af sine andre kollegaer på dette område.

Forside

I den allerførste historie, »Flugten fra Babylon«, bliver Nofret og søsteren Kiya fanget af pirater ud for Kretas kyst og solgt på slavemarkedet i Byblos (Libanon). Nofret ender som hustru til en gammel købmand i Babylon, men flygter med en ung mand til Egypten.

Til venstre kan man se de overvejelser, jeg gjorde mig, da jeg skulle lave forsiden til det første Nofret-album i 1986.

Til højre: Da Nofret-serien i 1991 skulle udgives i Sverige og det første bind samtidig genoptrykkes på dansk, fandt min nye redaktør forsiden lidt tam og spurgte, om jeg kunne peppe den lidt op. Jeg tilføjede en rasende ægtemand og en forventningsfuld bejler; lidt mere fare og lidt mere humor.

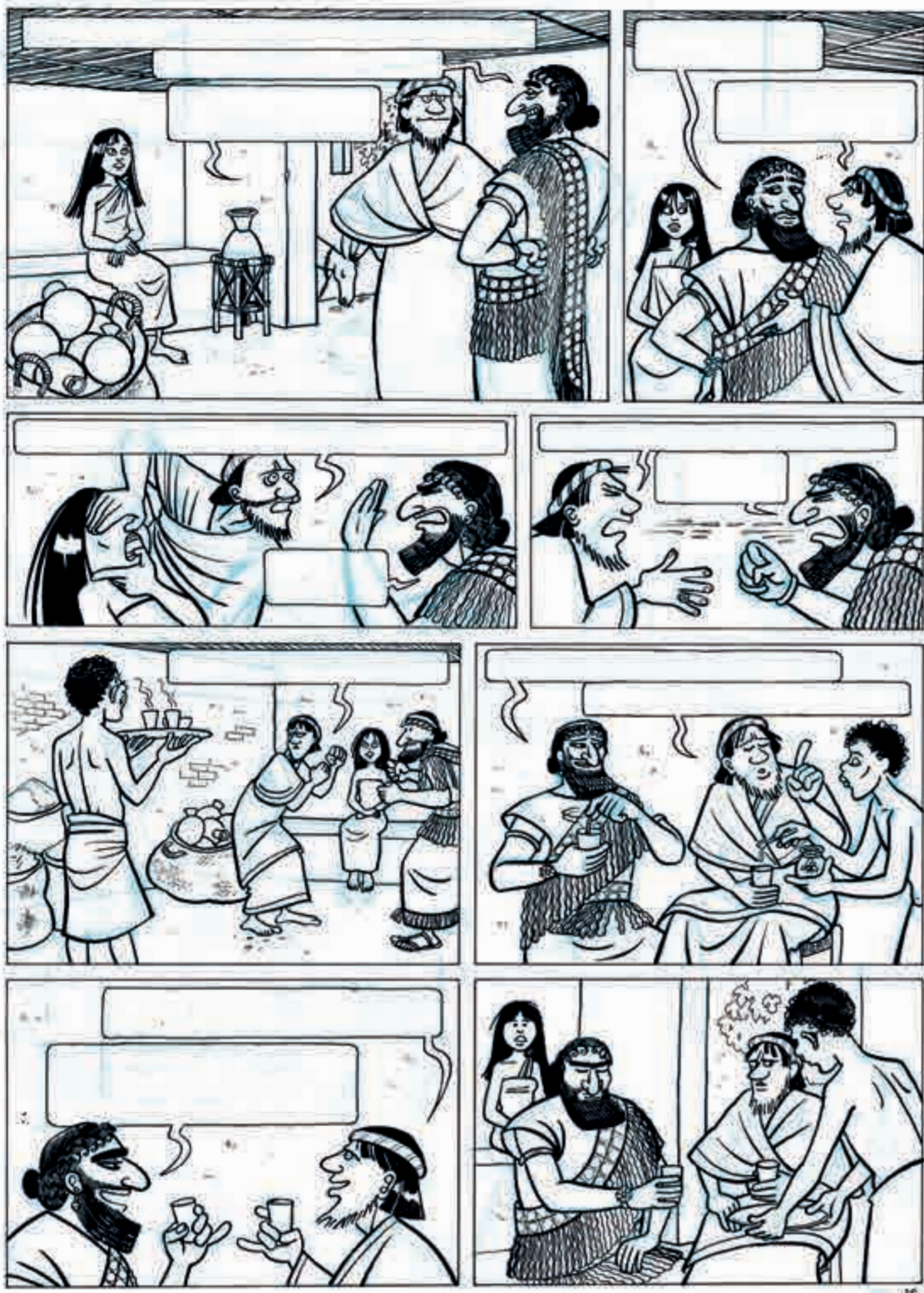
Navnetvist

Oprindeligt havde jeg valgt navnet Nefer til min hovedperson, inspireret af figuren Nefernefernefer i Mika Waltaris bog »Snuhe Egypteren« og efter Nefertiti.

Men allerede, da serien havde kørt nogle uger som føljeton i Berlingske Søndag, blev jeg en sen aften ringet op af en ældre dame, der lige ville påpege, at hendes familie havde købt navnet Nefer med eneret. Hun havde også taget navnet fra Mika Waltaris roman, og nu måtte ingen andre bruge det historiske navn, forklarede hun og truede forlaget Carlsen med fagedforbud.

Forlaget og dets advokat lagde sig fladt ned, så Nefer skiftede navn til Nofret.

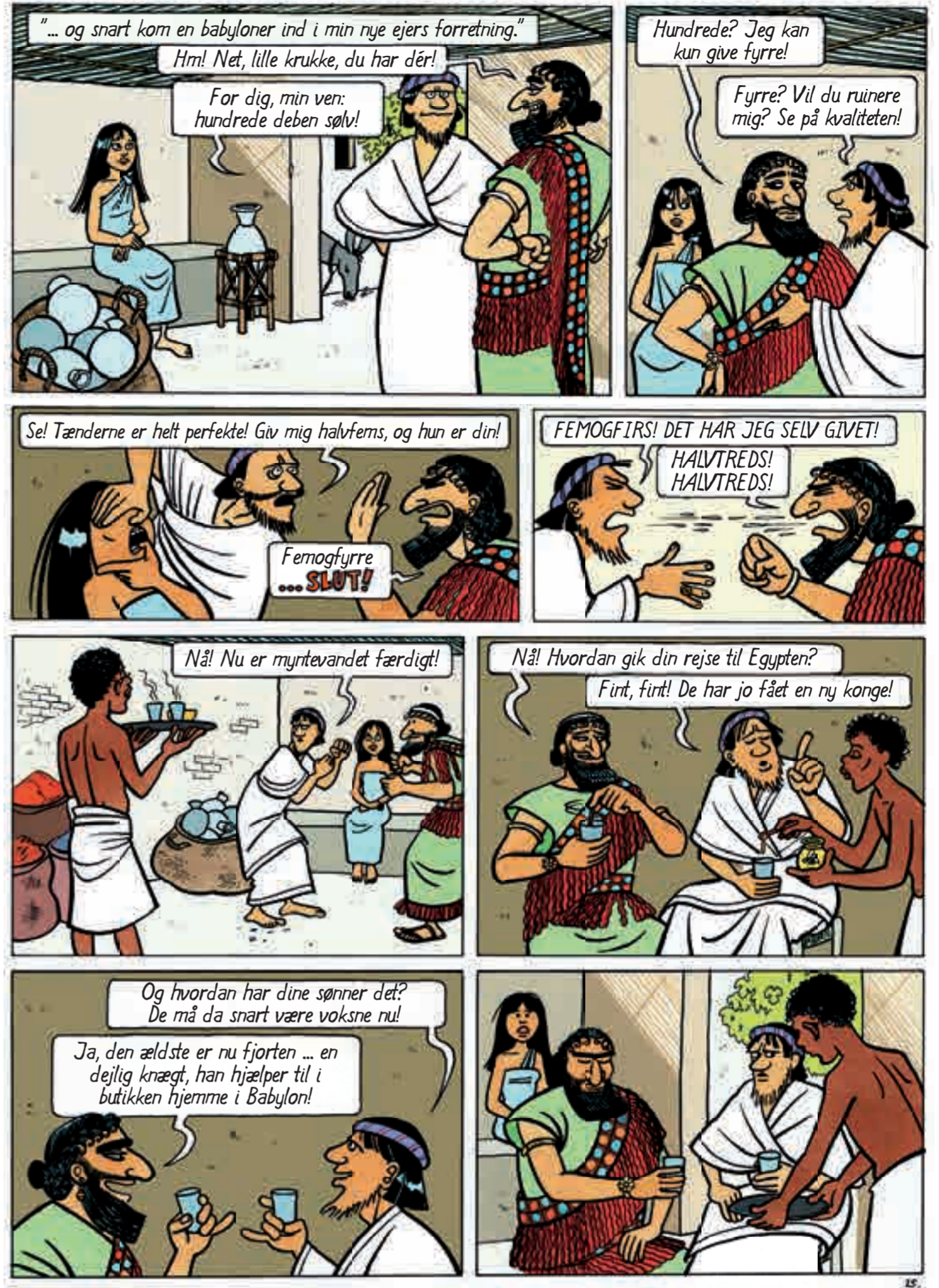

Nofret og de dumme mænd

I »Flugten fra Babylon« ender Nofret hos en slavehandler i Byblos, der sælger hende videre til en rig babyloner, som om hun er en vare på linje med nogle krukke vin. I 1985 virkede slavehandelen endnu som noget fra en fjern fortid, men for nylig dukkede handelen med kvinder igen op i nyhedsbilledet i forbindelse med ISIS og drømmen om et kalifat.

Igenom hele bind 1 bliver Nofret narret og udnyttet af mændene, og til sidst har hun mistet troen på kærligheden og tænker kun på at mele sin egen kage.

»Flugten fra Babylon« er nok det mest feministiske tegneseriealbum, jeg har lavet.

Manus

Jeg startede med den overordnede ide. Så skrev jeg alle de ideer ned, der meldte sig omkring dette hovedtema. Når skriveblokken var fuld af nedkradsede noter og små ulæselige tegninger og plottet nogenlunde klar, kom næste fase. Med en stak A4-papir gik jeg i gang med at indpasse ideerne fra blokken i billedforløb. Jeg disponerede handlingen, så hver side havde en handlingsafslutning eller cliffhanger. Ofte kunne jeg finde på at klippe siderne i stykker og sætte dem sammen igen som puslespielsbrikker. Når manuskriptet var helt på plads, begyndte jeg på selve rentegningen.

Tegnestuen Gimle

Arbejdet med de første Nofret-historier foregik på Tegnestuen Gimle, der i begyndelsen lå i en fugtig, rottefyldt baggård ved det gamle granttorv på Israels Plads og fra 1985 i mere mondæne lokaler på 2. sal over Café Sommersko. Vi var en seks-syv stykker, der alle arbejdede professionelt med tegneserier og illustration, bl.a. Peter Madsen og Freddy Milton.

1986

Marsmænd

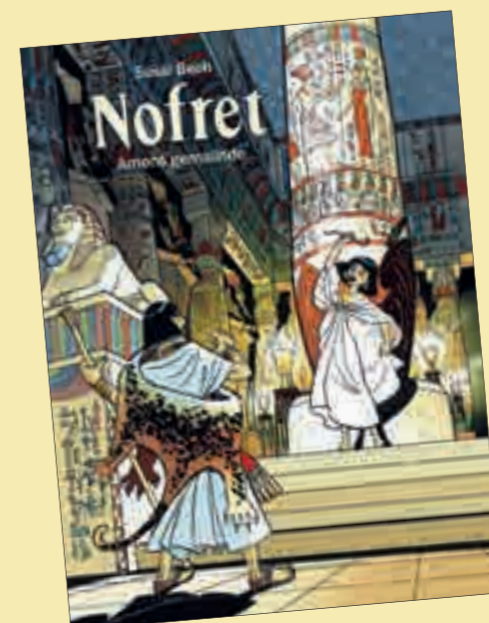
Da farverne til »Flugten fra Babylon« skulle scannes, valgte Carlsen af uransagelige årsager et mærkeligt, lille, uprofessionelt reprofirma i Spanien. Alle figurerne kom til at ligne grønne marsmænd. Men i stedet for at scanne om, satte forlaget deres egne folk til at kratte rasterprikker væk i den blå trykfilm. Trods alle disse problemer blev »Flugten fra Babylon« overmåde godt modtaget. Først i Eudors samlebind fra 2018 kunne læserne se de rigtige farver.

1985

2018

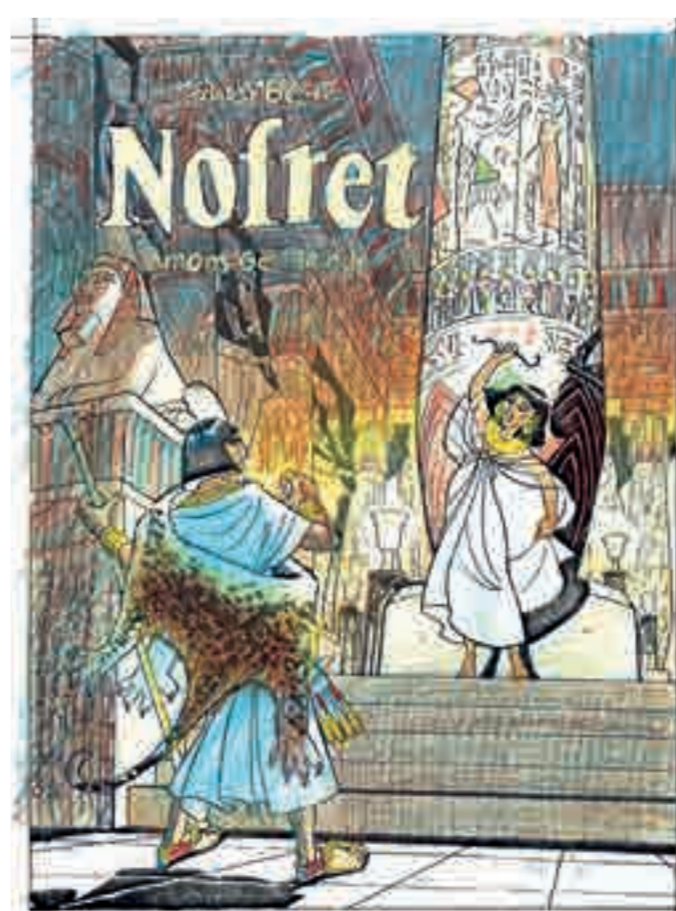
1987

Sin egen moral

»... en af tegneseriehistoriens mest originale kvindefigurer – så aldeles løsrevet fra både de romantisk feminine og de kulørte onde kvinder, der ellers befolker serierne. Nofret er sin egen skæbnes herre. Hun har sin egen moral, sine egne følelser, og selv om hendes kynisme nok er resultatet af en del skuffelser i historiens første del, har den alligevel været en bærende del af hendes personlighed fra starten. Nofret er ganske enkelt en kvinde, der løsriver sig fra alle klichéer.«

— Jakob Stegelmann, anmeldelse af bind 2 i Berlingske Tidende.

Stigende detaljegrad

Skitsen til forsiden på bind 2, »Amons gemalinde«.

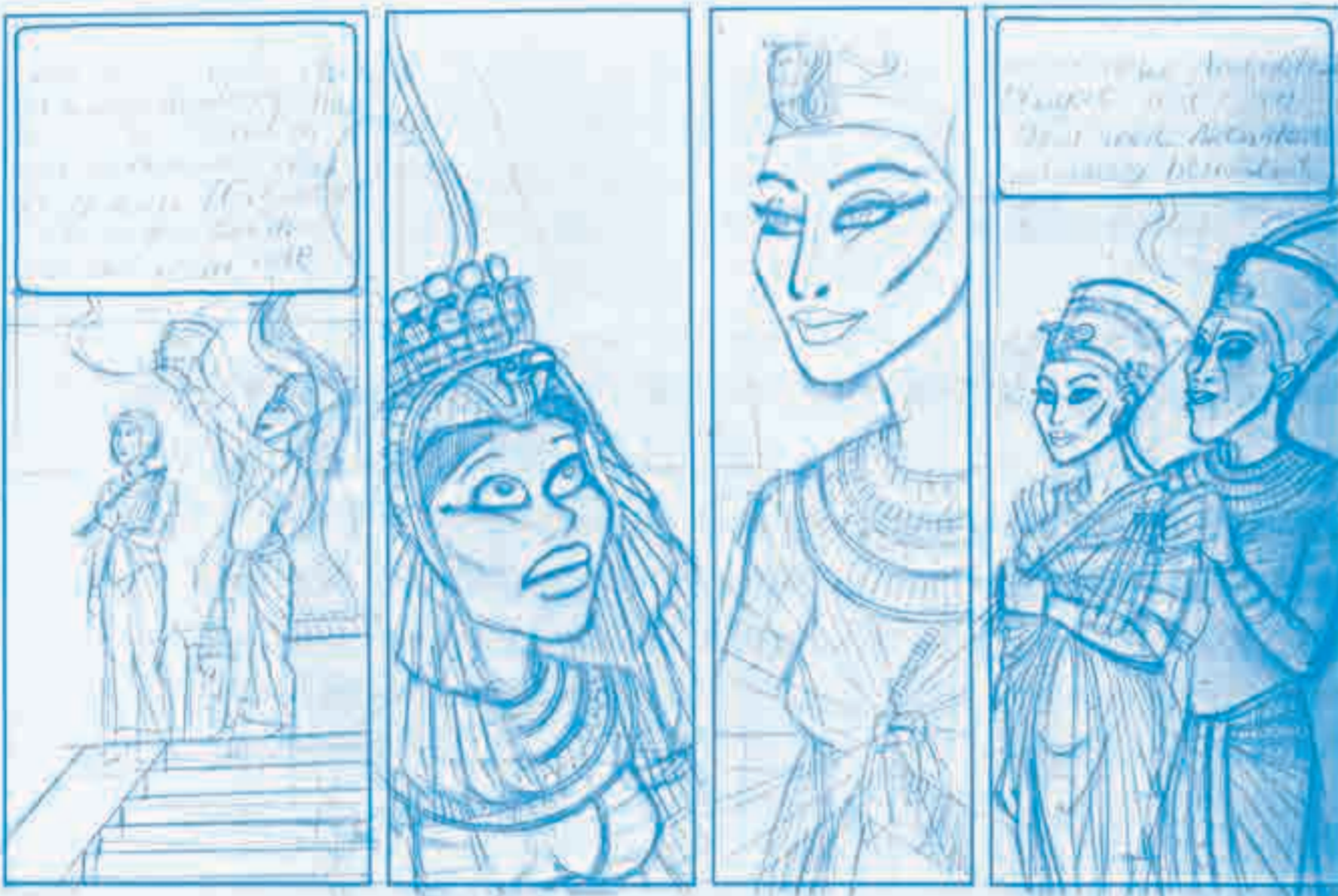
Tegnestilen i Nofret udviklede sig meget i begyndelsen. Bind 1 var bevidst meget enkelt i tegnestilen, men i de næste album gav jeg mig mere tid. Der kom mange egyptiske tempelscener som denne fulde af hieroglyffer.

Kompositionen af dette forsidebillede var inspireret af orientalistmaleren Henri Regnaults berømte maleri fra 1870, »Exécution sans jugement sous les rois maures de Grenade«.

Farvelægning

Farvelægningen af de første ni bind foregik med pensel og vandfarve på blåkopier. Himle og andre farveovergange blev sprøjtet op med airbrush. Her er vores kat Kurt med på Tegnestuén Gimle i efteråret 1986. Jeg arbejder på »Amons gemalinde« side 36, som man også kan se i reproblå blyantsskitse og som færdig side herunder. Nu er Akhnaton og Nefertiti kommet med.

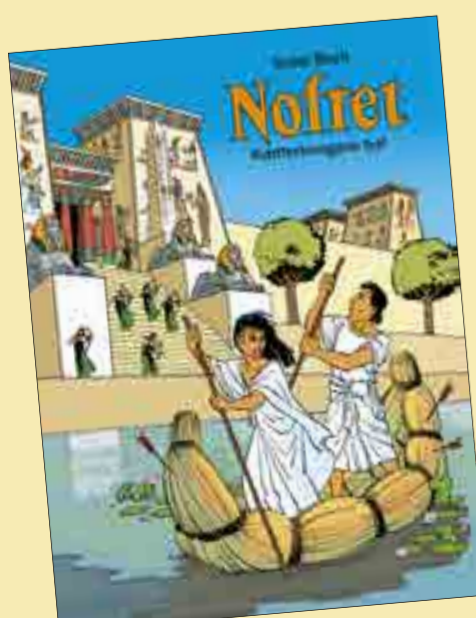

Magi

Med ypperstepræsten Khaemwese dukker det overnaturlige element op. Han kan fornemme, når Nofret og Nedjem griner ad ham bag hans ryg, og på om Horemhebs glørværdige fremtid. Han kan også forvandle en voksrokodille til en levende krokodille, der jager Nofret rundt på hans kontor.

1988

Kupforsøg

Bind 3, »Kættkongens hof«, skildrer et kupforsøg mod farao Akhnaton.

Der er ikke historisk belæg for et kup mod Akhnaton, men jeg lod mig inspirere af en historisk kilde, der beretter om et kupforsøg mod den senere farao Ramses 3.

Militærfolk, præster og haremmedet anført af førstehustruen var med i komplotet.

De blev afsløret og dømt af en hemmelig domstol. De heldige fik lov at tage deres eget liv.

Intriger

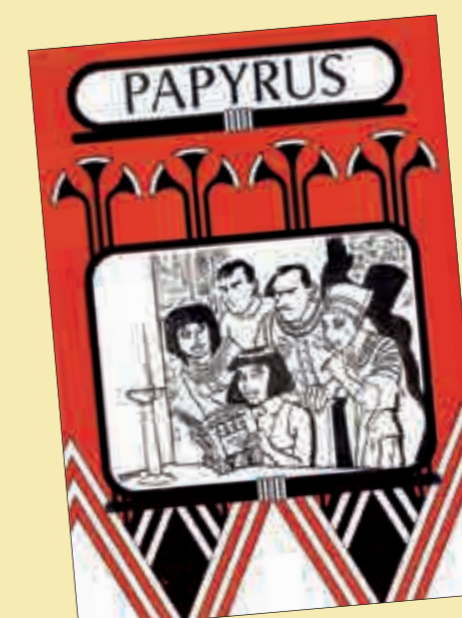
»Der er noget helt utrolig indtagende over Sussi Bechs ægyptologiske studier. Hvor man er vant til at læse om tju og bang, her og hisset, så drager en dansk kvindelig serieskaber (dem er der heller ikke mange af), hele den lange vej tilbage i tiden og ned ad Nilen for at berette om religiøse stridigheder, politiske intriger og mænds almindelige dumstolthed – også dengang!«

— Steffen Larsen om bind 3 i Det Fri Aktuelt.

Børnehit

»Hvad køber folk lige nu af børne- og ungdomsbøger? Sussi Bechs Nofret – Kættkongens Hof er p.t. den mest populære blandt tegneserierne – stadig, hvis man tror, at tallene fra Børnenes Boghandel kan bruges som strømpil.«

— Politiken, 30. oktober 1988

Dansk Ægyptologisk Selskab

I 1988 blev jeg spurgt af de ægyptologer, der havde stiftet Dansk Ægyptologisk Selskab, om jeg ville tegne en tidstavle til deres tidsskrift Papyrus. DÆS er et fantastisk mødested for alle med interesse for det gamle Egypten, og jeg var med i repræsentantskabet en årrække. Da Nofret bind 13 udkom i 2022, bragte Papyrus en 16 sider lang artikel om hele Nofret-serien.

Omstillingsparat

Gennem hele serien oplever læseren, hvordan Nofret tager turen op og ned ad den sociale rangstige gentagne gange – altid parat til at gribe chancen, når den byder sig.

Gennem 13 bind har Nofret prøvet at være kretensisk prinsesse, slave, babylonisk købmandsfrue, danser, Amons gemalinde, Kretas regent, gøgler, general Horemhebs kæreste, gravrøver, fisker, farao Akhnatons hustru (to gange), oprører og Tutankhamons moster.

2. maj 1989 blev jeg interviewet til Morgenavisen Jyllands-Posten af Morten Hesseldahl:

»Nofret stjæler og lyver sig frem, for jeg er blevet træt at pæne figurer. I det album, jeg nu arbejder på, ryger Nofret helt ned i skidtet.«

Det album var »Den sidste Minos«, hvor Nofrets magelige liv som Amons gemalinde og velbetalt sendebud mellem Egyptens kupmagere var forbi.

Knossos

I den allerførste Nofret-historie, »Flugten fra Babylon«, havde jeg introduceret Nofret og hendes tvillingesøster Kiya som prinsesser fra det minoiske Kreta.

I bind 4, »Den sidste Minos«, lod jeg Nofret vende tilbage, hvilket gav mig mulighed for både at fortælle noget mere om Nofrets baggrund og personlighed, men også præsentere læserne for den fascinerende minoiske civilisation på Kreta med templer, tyrefægtninger og kvindestyre.

Jeg har været på Kreta tre gange, i 1986, 1988 og 2017, og besøgt Knossos hver eneste gang.

Nofrets barndomshjem

I 1898 fik den britiske arkæolog Arthur Evans tilladelse til at udgrave en bakkeknoed nord for Heraklion. Her fandt han paladset Knossos, der består af over 1.000 værelser.

Familiedrømme

Frem til »Den sidste Minos« havde Nofret mest tænkt på sig selv, men her antydede jeg for første gang, at hun måske gik med større planer – blot for endnu en gang at blive svigtet af en mand.

1989

En stærk kvinde

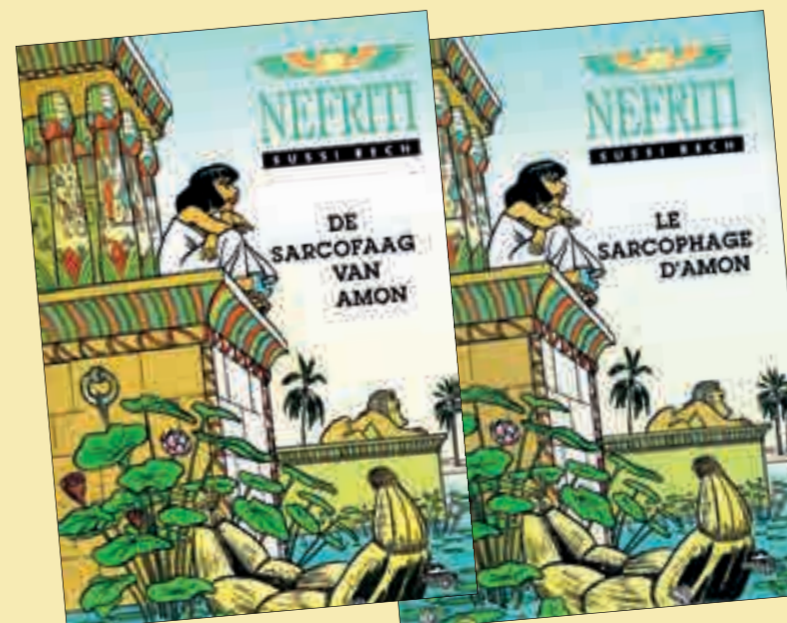
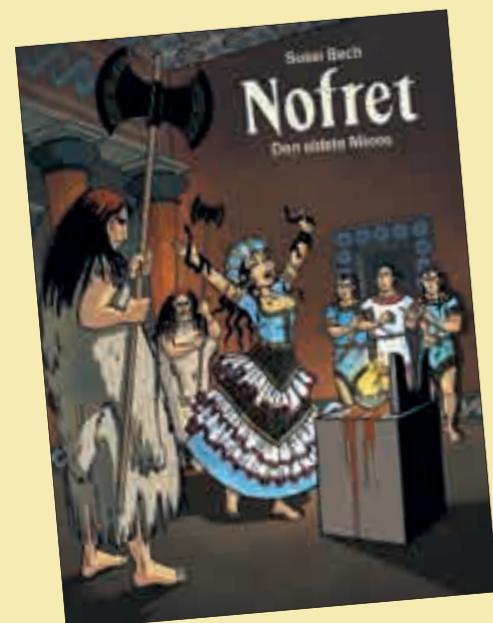
»Sussi Bech cementerer med Nofret sin position som en af øjeblikkets dygtigste, mest personlige og mest originale danske seriekunstnere. Hendes hovedperson er en af tegneseriens stærkeste og mest markerede kvinder og hendes fortællestil den mest elegante og mest flydende herhjemme.«

— Jakob Stegelmann, anmeldelse af »Den sidste Minos« i Berlingske Tidende.

Blikfang

I 1988 tegnede jeg en 50 cm høj Nofret-figur, der blev trykt på pap og stanset ud. Carlsen brugte den som blikfang på bogmessen i Frankfurt og den kom også ud at hænge på alle børnebibliotekerne.

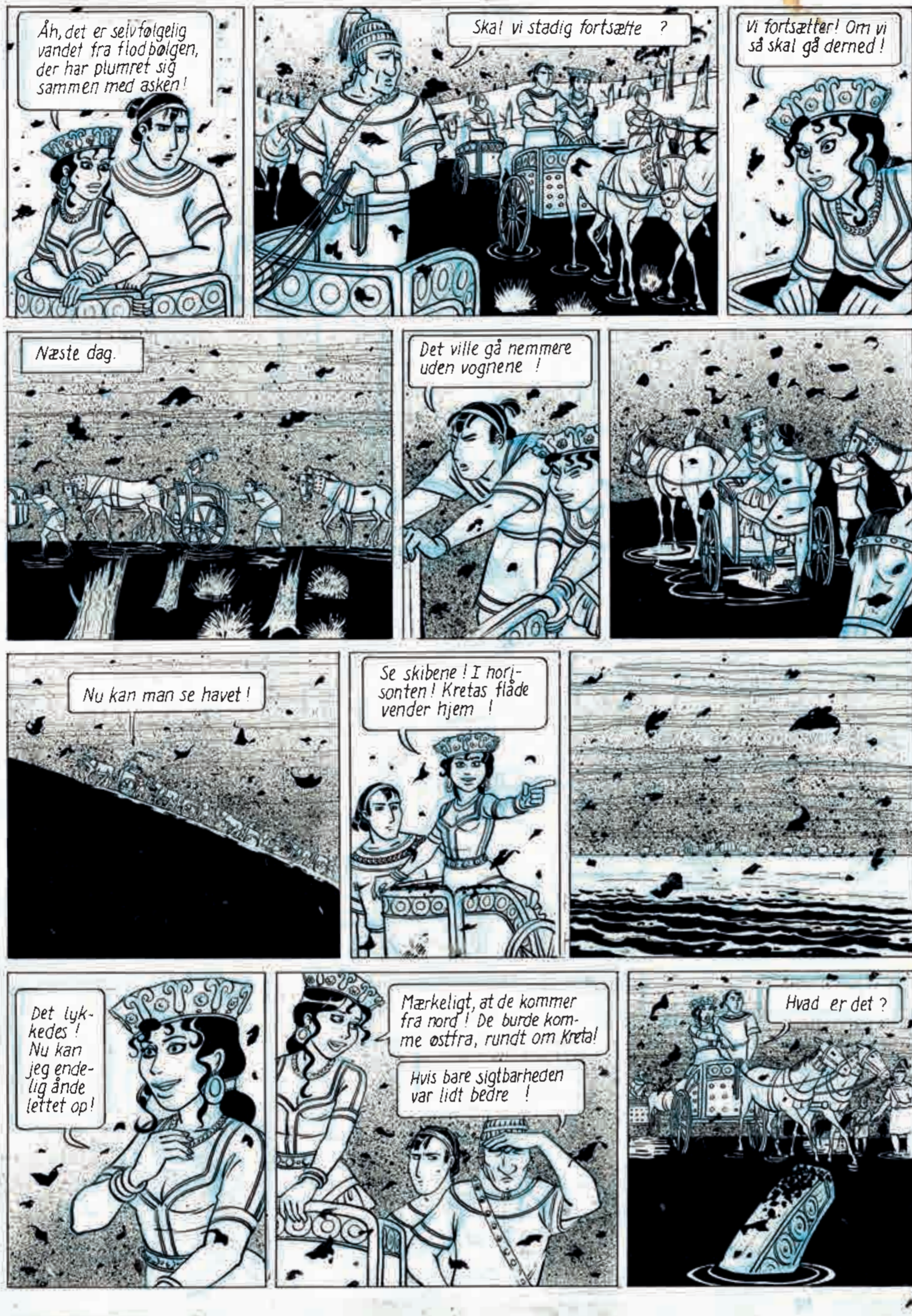

Nofret på andre sprog

Nofret udkom nu også i udlandet. Serien er udkommet i Indonesien, Sverige, Holland og Frankrig.

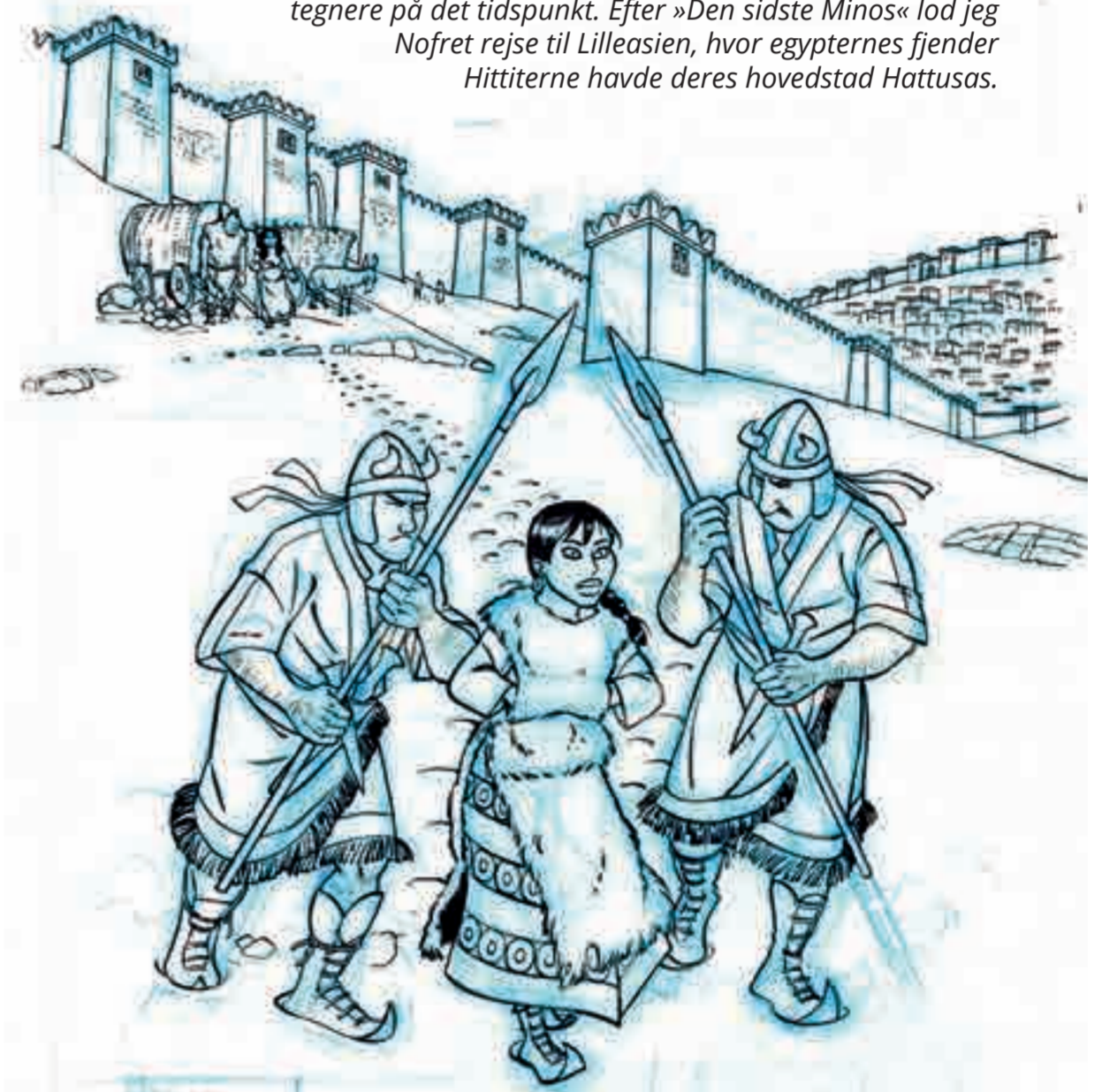
De franske og hollandske udgaver af »Amons gemalinde« fik den noget kryptiske titel »Amons sarkofag«, selv om der ikke optrådte nogen sarkofag i historien overhovedet.

Det sker stadig, at der kommer fanpost fra Indonesien.

Egyptens dødsfjender

På siden til venstre kan man beundre min brug af den »tandbørsteteknik«, der var meget populær blandt serietegnere på det tidspunkt. Efter »Den sidste Minos« lod jeg Nofret rejse til Lilleasien, hvor egypternes fjender Hittitterne havde deres hovedstad Hattusas.

De vigtigste personer i »Nofret«-serien

I løbet af de 13 Nofret-album, jeg har skrevet og tegnet siden 1985, har læserne stiftet bekendtskab med mange markante (og mindre markante) personligheder fra oldtidens Ægypten og de omkringliggende riger, som Nofret har besøgt på sine eventyr.

NOFRET
Hovedperson

KIYA
Nofrets søster, Tuts mor

NEDJEM
Nofrets første kæreste

(FEDE) MERIT
Nofrets veninde

KHAEMWESE
Amons ypperstepræst

HOREMHEB
Skriver, senere general

AKHNATON
Faraos

NEFERTITI
Dronning, førstehustru

TUTANKHAMON
Faraos og Kiyas søn

MINEA
Nofrets og Kiyas lillesøster

MINOS
Nofrets mor

ANITTI
Nofrets veninde

(DUMME) HAPI
Tidligere amonpræst

(GAMLE) MUSA
Nofrets hjælper

BINEMWESE
Horemhebs assistent

SENEP
Gravrøver, Nofrets kæreste

MAKETATON
Prinsesse, Tuts storesøster

EJE
Nefertitis far, general

TABUBU
Kiyas hofdame

HENUTAWI
Ejes niece

HETEP
Nofrets ven

Nofret i hittiternes land

I 1977 var jeg som 19-årig på rundrejse i Tyrkiet med min storesøster, Bente. Vi ønskede at komme til Boghazköy for at se ruinerne af Hattusas, hittiternes gamle hovedstad. Det blev vi dog frarådet på grund af uroligheder i området. Men i »Rejsen til Hattusas« besøgte jeg Hattusas i fantasien sammen med Nofret.

På Nofrets tid var Hittiterriget den nye, opadstigende stormagt, der fra Lilleasien truede Egyptens dominans over Libanon og Syrien. Der var en del kontakt mellem egypterne og hittiternes, både i form af krig, diplomatiske brevudvekslinger og en fred beseglet med ægteskab mellem en hittiterprinsesse og Egyptens farao.

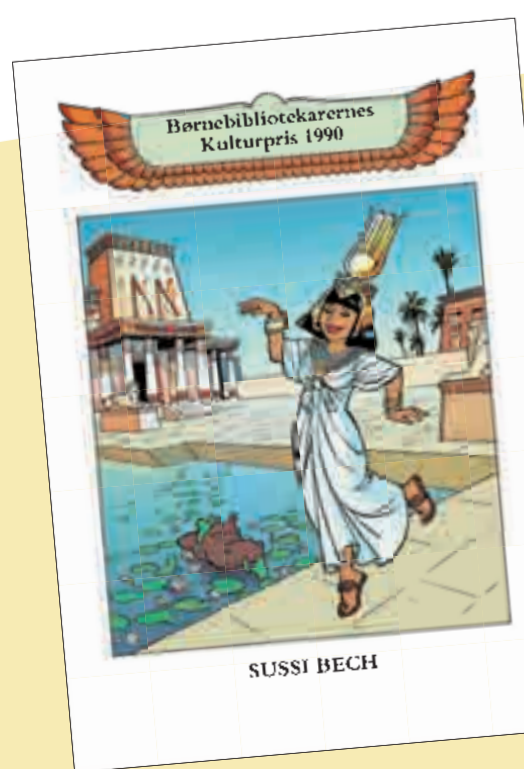
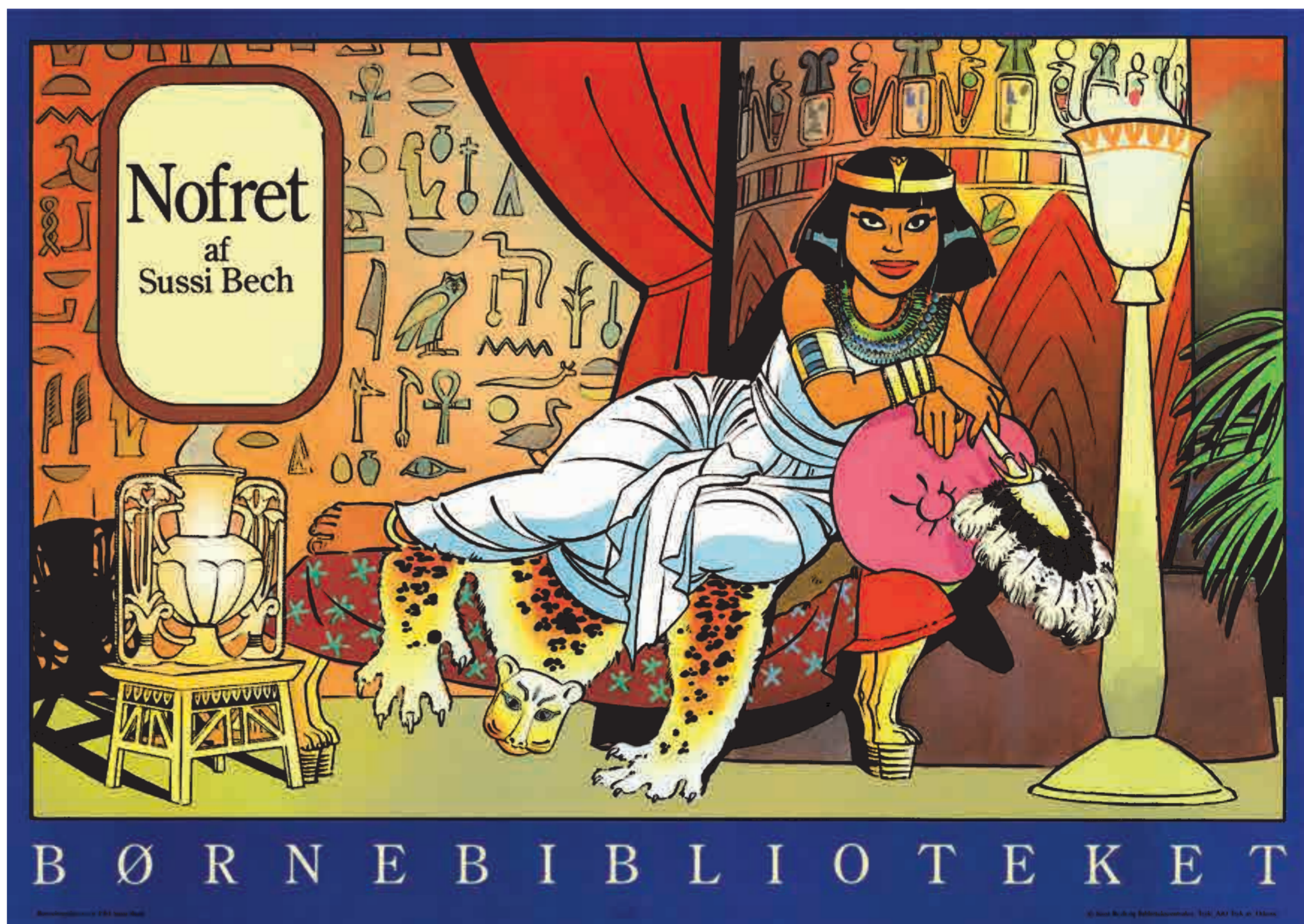
I »Rejsen til Hattusas« flygter Nofret fra Kreta og forliser med sit skib ud for den anatolske kyst helt ovre ved Syrien. Hun driver i land og samles op af et sært makkerpar: den jævnaldrende pige Anitti og hendes store, muskelsvulmende ven Hapi. De vandrer fra by til by og lever fra hånden til munden, dels som gøglere, dels som leverandører af plat og snyd. Berøvet sin hukommelse slår Nofret følge med dem på deres rejse mod hovedstaden Hattusas.

På den anatolske højslette kan der blive bidende koldt om vinteren, så det var en kærdkommen lejlighed til at tegne sne og lade Nofret være med i en sneboldkamp!

Biblioteksplakat

I 1990 bad Bibliotekscentralen mig lave en A3-plakat med Nofret, som kom op at hænge på alle landets biblioteker.

Plakaten blev i 2022 genoptrykt af mit forlag i stort format, 70 x 50 cm. Den viser Nofret i sin yndlingsstilling; henslængt på en magelig divan med røgelseskar og en fluevifte i hånden. Nofret er glad for luksus.

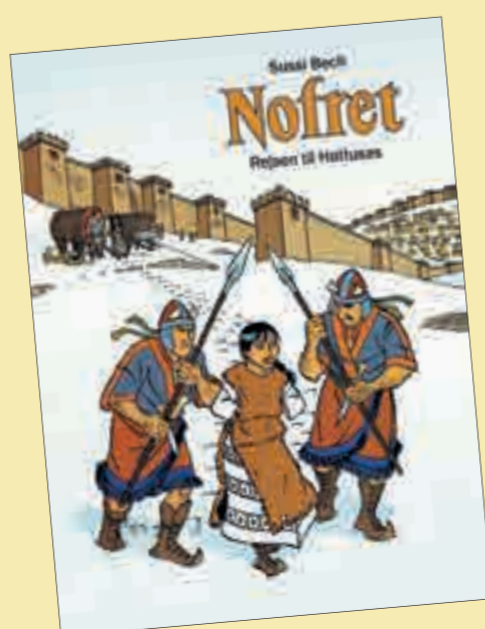

BØFA-prisen

Siden 1982 havde landets børnebibliotekarere uddelt BØFAs Kulturpris for »at henlede opmærksomheden på væsentlige bidragydere til den danske børnekultur.« I 1990 var det tegneseriens tur.

Jeg modtog BØFAs Kulturpris på 20.000 kr. som den første tegneserieresker i Danmark. Den var jeg glad for.

Bibliotekar Anders Hjorth-Jørgensen holdt pristalen og som tak lavede jeg en plakat med Nofret.

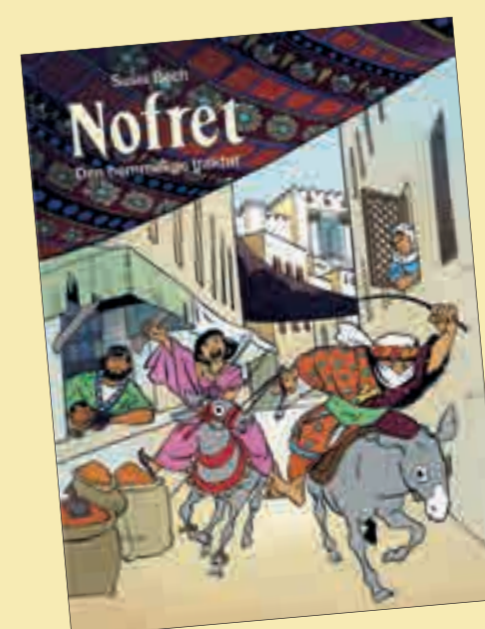

»Det mest originale«

»Sussi Bechs 'Nofret' er noget af det mest originale indenfor dansk tegneserierkunst lige nu.

I disse tider, hvor mangelen på gode børnetegneserier er mere end udtalt, er det en fryd at se frem til næste Sussi Bech-album.

Begribeligt, at Nofret er solgt til oversættelse i adskillige lande.«
— Ole Lindboe, Politiken.

Intriger i Ugarit

»Fra Hattusas er Nofret nu kommet til byen Ugarit i det nordlige Syrien.

En gammel bekendt fra Kætterkongens hof, den ægyptiske general Horemheb, kommer igen til at spille en væsentlig rolle i Nofrets odysse.

Tryk, farvelægning og tegninger er suverænt flot lavet, og historien er fortalt medrivende og morsomt.«

— Birger Hoff, lektøransmelder fra Indbindingscentralen

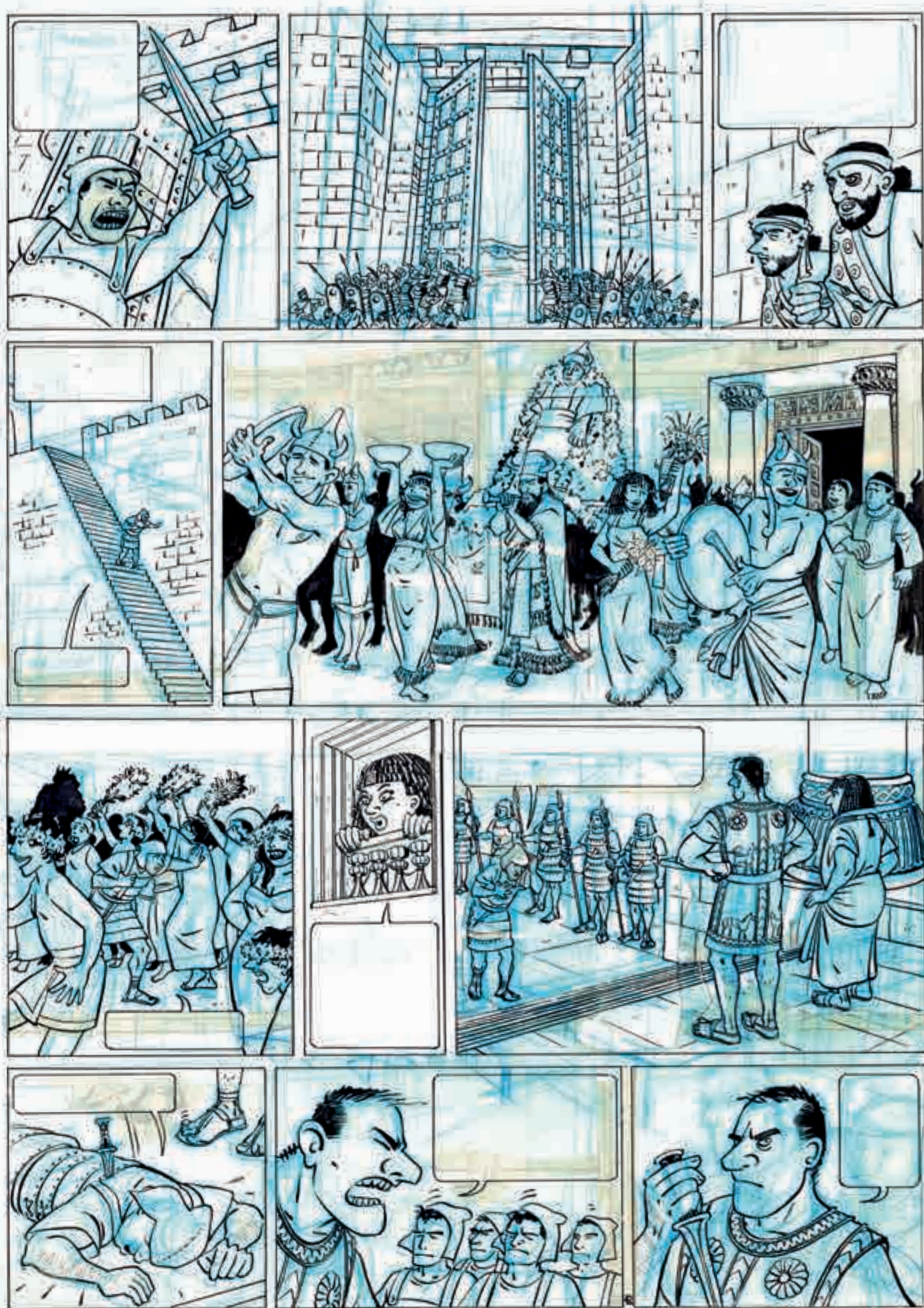

Nofret og Horemheb bliver kærestere

Mellem Hittiterriget og Egypten lå en række stødpudestater, som Egypten traditionelt havde kontrolleret. Men da Hittiterriget erobrede det førhen så magtfulde Mitannirige (i dag det nordlige Syrien), var de næste oplagte mål de små kongedømmer Mukis, Nuhasse og Niya, hvor også bystaten Ugarit lå.

Ugarit var en egyptisk vasalstat og general Horemheb er i byen med sin hær. Da Nofret ankommer til Ugarit, er de tre konger af Mukis, Nuhasse og Niya i audiens hos kongen af Ugarit for at overtale ham til et fælles forsvar mod hittitterne. Jeg gav de tre kongers dragter de samme farver som Else Beskows Tante Rød, Tante Grøn og Tante Lilla.

Men Kongen af Ugarit har andre planer, og dem opsnapper Nofret. Hun beslutter sig for at tilbyde sin viden til general Horemheb, hvis han ellers vil betale godt for det. Det gav en sjov mulighed for at vise en kælen Nofret, der forsøger at forføre træmanden Horemheb.

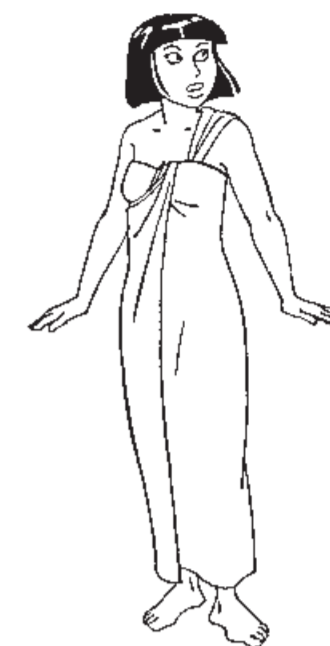

KRAKS!

Et par signeringskitser til en fan. Nofret som syrisk tempelpræst og som dronning af Ugarit, inspireret af handlingen i »Den hemmelige traktat«.

Illustrationer til Textile Research Centre, Leiden (aldrig udgivet). 1992.

Da Nofret bliver kæreste med general Horemheb i »Den hemmelige traktat«, kan hun endelig udleve sin drøm om flotte rober og dyre guldsmykker. Glæden bliver dog kort, for allerede på de første sider af »Med døden om bord« går forholdet skævt.

A1>A2: Sumerisk dragt.
B: Nofret i lingerie.
C1>C2: Assyrisk dronningekostume.
D1>D2: Minoisk dragt.
E1>E2: Sumerisk dragt.
F: Variant of E.
G: Hittitisk dragt.
H: Nofret i egyptisk dragt.
I1>I2: Kanaanæisk dragt.

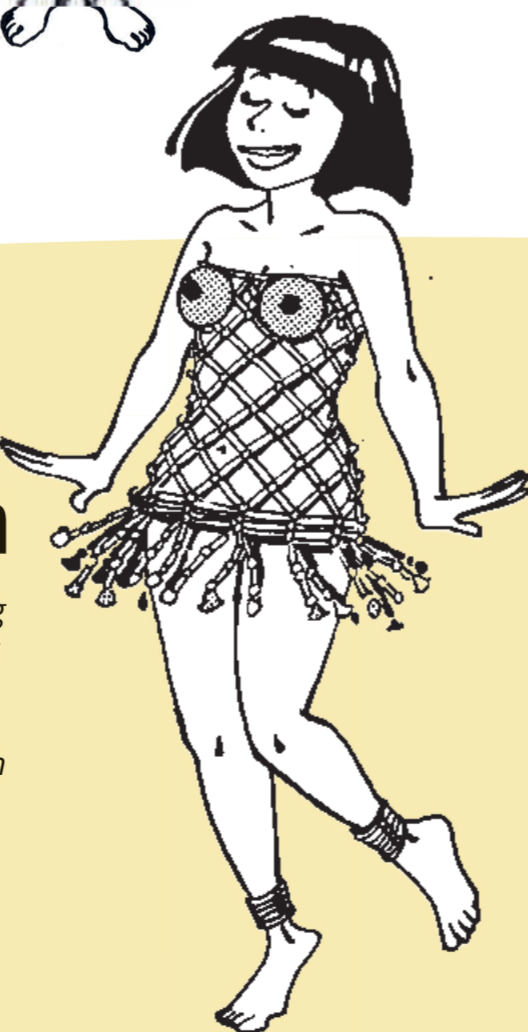
Nofret og dragterne

Jeg har altid været fascineret af historiske dragter og hvordan de er konstrueret. På et tidspunkt omkring 2001/02 lavede jeg en masse Nofret-figurer i forskellige oldtidsdragter fra den tid, tegneserien om hende foregår - flere med to-trinseksempler på, hvordan man tager dem på.

1993

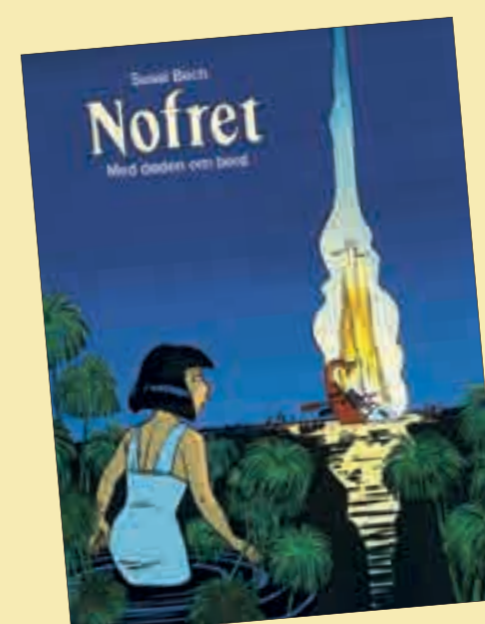
Nofret i Weekendavisen

Sommeren 1992 bad Bo Bjørnvig mig om at illustrere hele Weekendavisens bogtillæg i uge 33. De seks illustrationer havde skriftens og Egyptens historie som ledetråd. En sjov opgave og et kærkomment skulderklap. 17 år senere skulle bogtillægget blive min primære arbejdsgiver med tegneserien »Eks Libris«.

Mavedans

I 1990'erne udgav Forening for Orientalisk Dans tidsskriftet »Orientalisk Dans«, redigeret af Alice Oppenheim. Jeg skrev og tegnede bladets modeside, »Cairo Mode«, der gav opskrifter på, hvordan man syede sine egne dragter og kostumer. Her optrådte Nofret også af og til som mannequin, når det færdige resultat skulle vises frem.

Slut med Berlingske

Da »Med døden om bord« var færdigpubliceret i Berlingske, fik jeg melding om, at de fremover ville bringe serien i farver. Snart efter fik jeg dog en ny melding om, at avisen ville skifte spor totalt. Det var selvfølgelig meget ærgerligt, og det var også en af årsagerne til, at der nu blev længere mellem hvert Nofret-album.

Blåkopi

Originaltegningen og farvelægningen til den første side af »Med døden om bord«. Farvelægningen blev lavet på et blåtryk, som blev tapet op på et tykt stykke pap, der gjorde håndteringen lettere. »Nattens hævner« er det sidste Nofret-album, der er farvelagt i hånden med pensel og vandfarve på blåkopi. Det blev sværere og sværere for forlaget at skaffe det malfaste papir, som blev brugt til at farvelægge »Nofret«, »Valhalla« og andre danske albumtegneserier på.

På fotoet er det Frank Madsens tegneserie for LEGO, »Jim Spaceborn«, jeg er i gang med at farvelægge.

Døden på Nilen

I »Med døden om bord« stæder vi for første gang på den undergrundsbevægelse, de bandlyste Amonpræster har startet for at bekæmpe farao Akhnaton og hans Aton-kult. Amonpræsterne støtter Horemheb med hemmelige våbenleverancer i Levanten, men nogle af våbnene bliver solgt af forrædere til Ægyptens fjender. Det gav lejlighed til at fortælle en smuglerhistorie, hvor den overtroiske Horemheb sender Nofret retur til Ægypten for at mildne Amon. Her undslipper hun med nød og næppe, inden hendes skib går op i flammer.

Carl Barks

Da Anders And-tegneren Carl Barks kom til København i 1994, lavede jeg denne hyldesttegning til mit gamle idol. Jeg var så heldig at møde ham til et lille, lukket arrangement på Det Kulørte Bibliotek.

Nofret med plakat

Da »Gravrøverne« skulle lanceres i 1995, syntes min redaktør, Jens Trasborg, at der skulle følge en plakat med. Måske af den grund er dette album det dyreste, når man skal købe Nofret antikvarisk.

Nofret til fest

I 1998 fyldte Dansk Ægyptologisk Selskab 20 år. Til jubilæumsfesten deklarerede egyptolog Mette Viking et hyldestkvad om Egyptens gamle guder for forsamlingen, mens mine fjollede tegninger rullede henover lærredet.

Takketegning i dagbladet B.T.

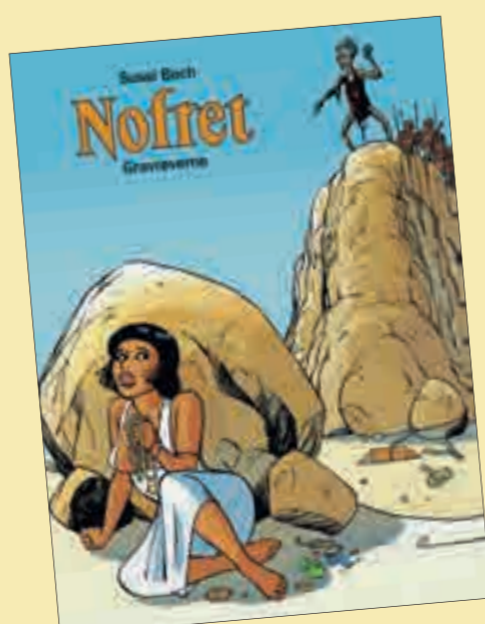
Ping Prisen

I 1994 fik jeg overrakt Pingprisen i Glyptotekets palmesal af journalist Lone Kühlmann.

Prisen bestod af et diplom, en bronzestatuetten af Ping og ikke mindst en dejlig check på 25.000 kr. Bag prisen stod alle Danmarks tegneserieforg, butikkerne Fantask og Kazoom, bureauerne PIB Copenhagen og Bulls Presstjeneste og dagbladet B.T.

De havde lagt et stort forarbejde i at gøre dagen så festlig som mulig: Jeg blev båret i guldstol af 4 stærke mænd ned ad trappen fra festsalen, mens mavedansgruppen Arabesque dansede til.

1995

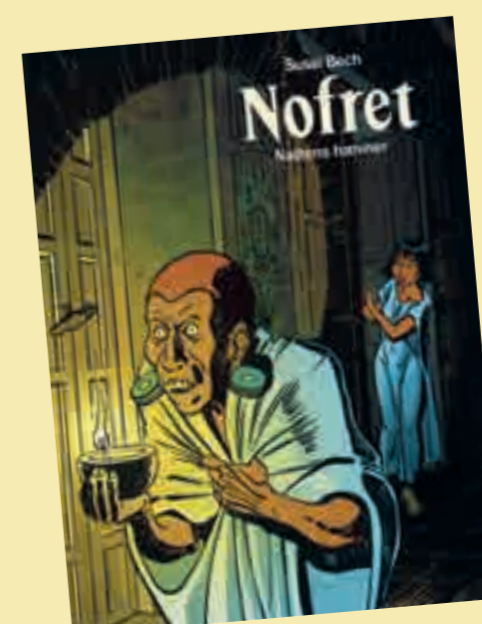
Røverhistorie

»Hun er velskabt og fræk og alle falder for hende – præster, kongesønner, rige købmænd og her i dette album: Gravrøveren Senep.

Ren røverhistorie, men uden klischeer – det sikrer blandt andet den kvindelige heltinde imod. Hun er som kvinde prisgivet de stærke mænd omkring hende, dog uden at de nogensinde får krammet på hende. Kun krammet hende, måske.«

— Bo Bjørnvig, om »Gravrøverne« i Weekendavisen.

1998

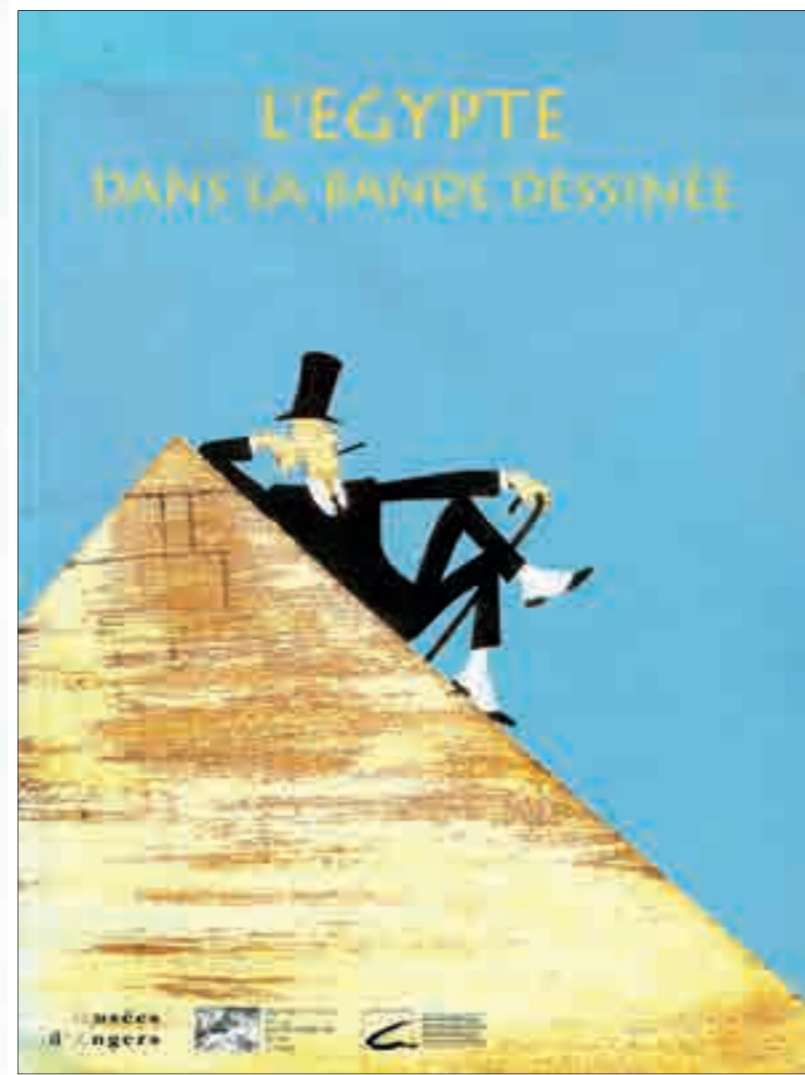
Nofret i topform

»Der er kommet meget mere snit over Sussi Bechs prægtige egypter-serie fra det 14. århundrede før vor tidsregning.

Nofret, der ligner sin halv-søster til forveksling, bliver opfordret til at overtage sin søsters rolle efter et blodigt snigmord.

Det er underholdende og dygtigt rørt sammen. Sussi Bech er stadig suveræn som kvindelig tegneseriekunstner.«

— Holger Ruppert, om »Nattens hævner« i B.T.

Nofret udstillet i Angoulême

I 1998 arrangerede det franske tegneseriemuseum i Angoulême, Musée de la bande dessinée, en udstilling om Egypten i tegneserien. Museets direktør, Thierry Groensteen, skrev i udstillingens katalog:
 »Af alle tegneserier om Egypten er det måske den danske seriekæbe Sussi Bechs 'Nofret', der er den mest sammensatte. Med inspiration fra 1001 Nat føres vi til et orientalsk Egypten, hvor det mest fantastiske, den trivielle dokumentar og humoren blandes sammen i en behagelig syntese, hvor fantasiens absolutte frihed hævder sig.«

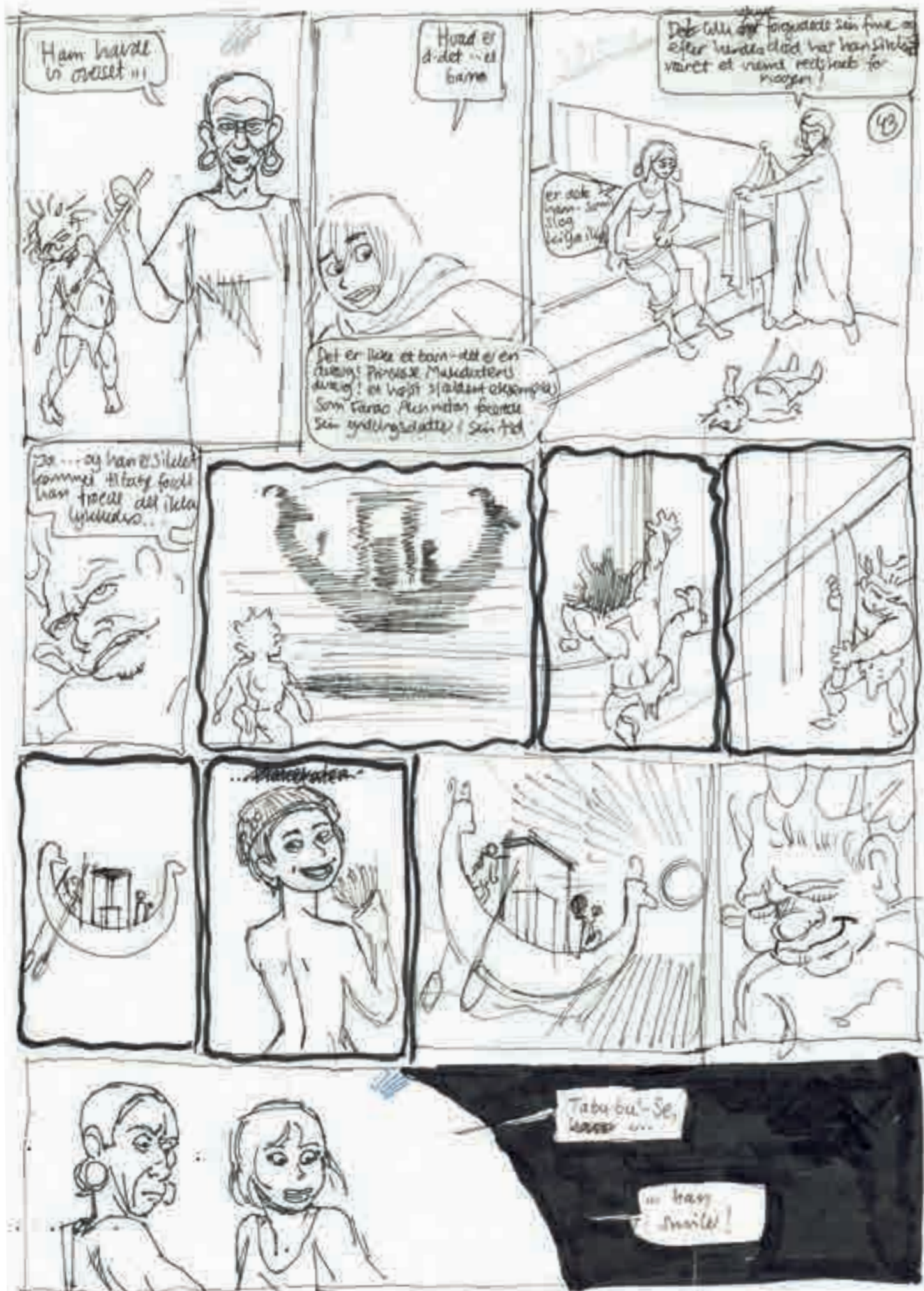

Nofret kysser

I bind 8, »Gravroverne«, får Nofret en ny kæreste, fiskeren Senep, der bijobber som gravrover. Han bliver nok hendes livs største kærlighed og den, der får hende til at genvinde sin tabte tro på mænd.

Nofret i Ekstra Bladet

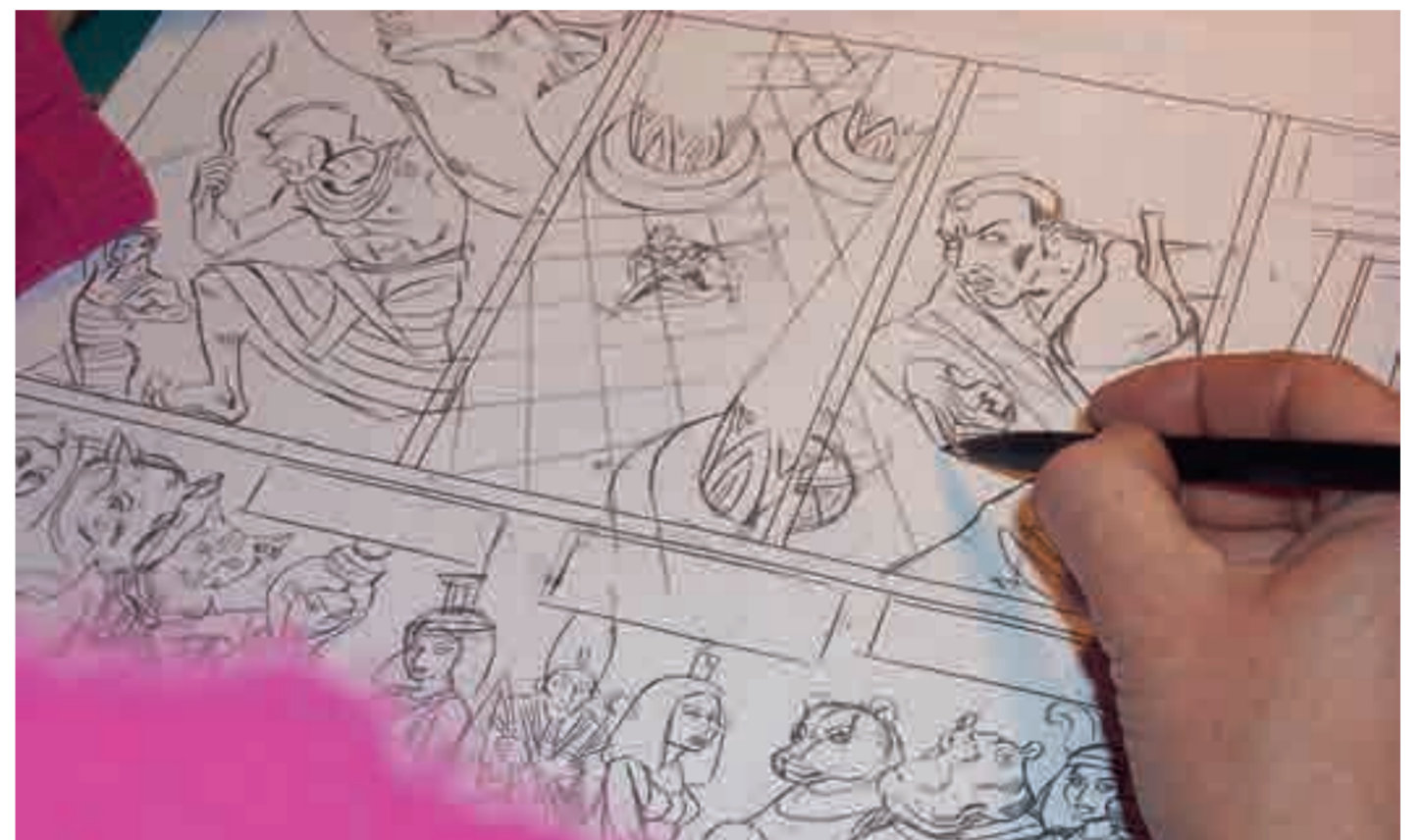
I 1999 blev Nofret solgt til Ekstra Bladet, der ville bringe serien i farver i lørdagsavisen. De lagde ud med bind 1. Min økonomi syntes dermed sikret en rum tid frem. Men så blev Hans Engell hentet ind som ny chefredaktør på Ekstra Bladet, og dermed var det slut med bl.a. Nofret. Tegningen herover var seriens »hoved« i avisen.

Tegnet manus

Herover og til højre: Mit færdige manuskript til »Nattens hævner« planche 42 og den færdig tegnede side. Fordi figurerne replikker, handlinger og mimik spiller sammen i tegneserier, giver det mest mening at tegne manuskriptet. Det sker dog, at man også finder på ændringer, mens man rentegner.

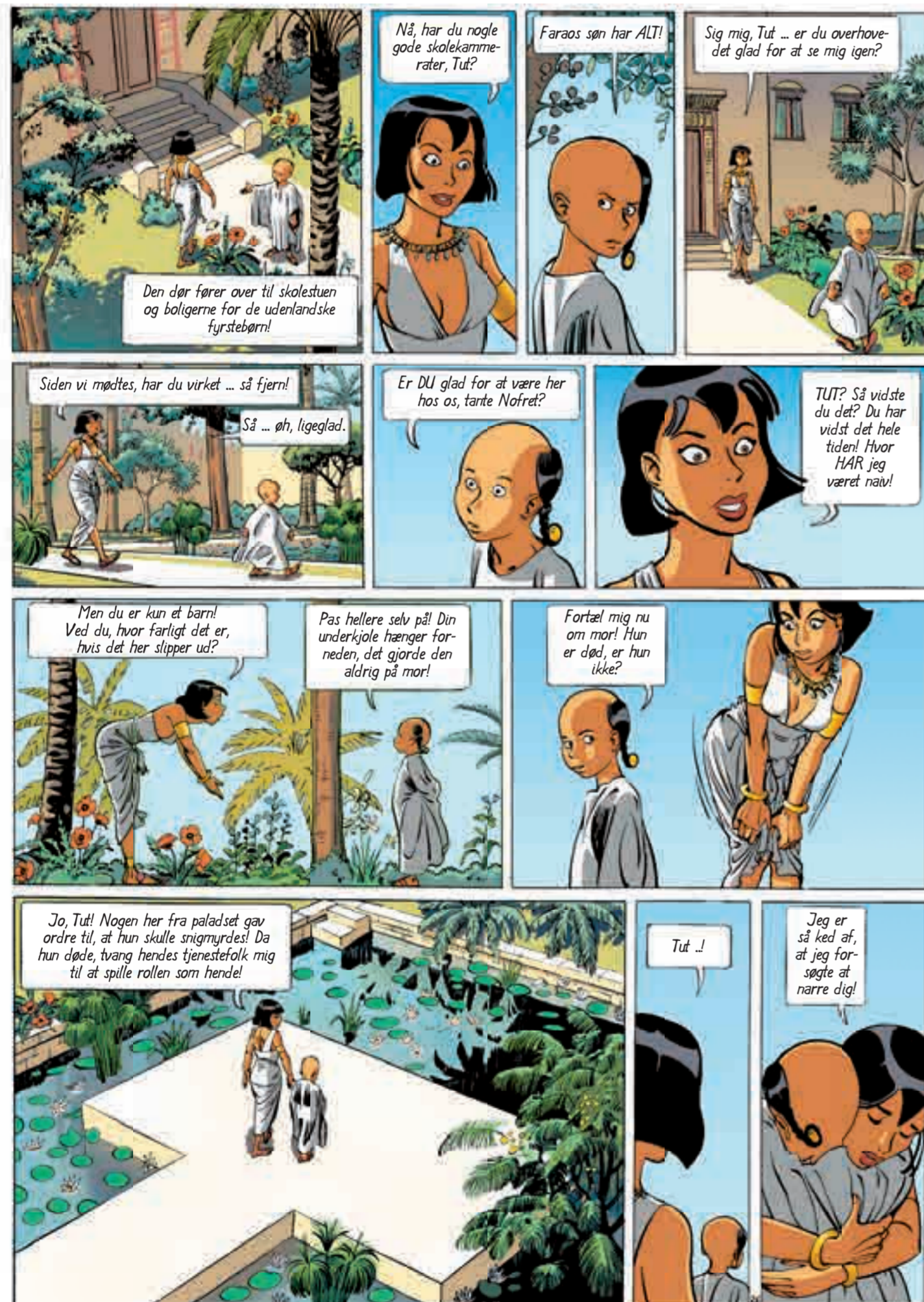

Tutankhamons mor

Med de seneste album var jeg nået frem til den stil, jeg havde drømt om at lave Nofret-serien i helt fra starten. I begyndelsen var min stil bevidst meget enkel og figurerne karikerede. Efterhånden som fortællingen skred frem, udviklede jeg mig henimod den tegne- og fortællestil, som jeg inderst inde hele tiden havde ønsket mig: Nofret var mere nuanceret nu, for var hun bare en fræk tøjte, men i »Kiya«, hvor hun giver rollen som sin døde søster, er hun ikke længere den, der kun meler sin egen kage. For med rollen som Kiya følger også ansvaret for Kiyas lille søn, den senere farao Tutankhamon, der i dette album er omkring 6 år. Lille Tut hader sin far, fordi han har forvist Kiya fra hoffet, og selv om Nofret gør sit bedste for at spille Kiya, da hun vender tilbage til hoffet, bliver hun straks genemskuet af den lille bøllespire.

En plaget Akhnaton

Mange har yndet at se Akhnatons reformation som en forløber for indførelsen af kristendommen. I hvert fald for han frem med hård hånd overfor de af de gamle religioner, der var en trusel mod hans egen magt, især Amon-kulten. Han brød ind i de gamle grave, ødelagde gudebillederne og lukkede templerne. I »Kiya« lader jeg ham plages af natlige mareridt, hvor han møder de guder, han forfølger om dagen. Egypten havde over 2.000 guder, så der er ikke noget at sige til, at han ligger søvnløs. På fotoet kan man se mig i gang med at tegne mareridts-scenen.

En snarrådig Tut

I »Kiya« kommer Nofret for allerførste gang helt tæt ind på livet af de historiske personer fra Amarnatiden: Akhnaton, Nefertiti, Eje og ikke mindst Tutankhamon, der er hendes nevø.

Akhnatons kærlighed til Nefertiti er ved at køre skævt, så han genoptager forholdet til Kiya (som altså er Nofret). Da han finder ud af dobbeltspillet, er Nofrets skæbne besejlet.

Også Tuts følelser for sin far er kølnet, efter at Akhnaton har været skyld i Tuts elskede halvsøster Meruatens død. Det bliver lille Tut, der med list redder sin moster Nofret.

2001

Sådan var det

»Christian Jacq i tegneserieform – det er Nofret-serien. Sussi Bechs personer er dog temmelig meget mere spændende og levende end mange af den franske ægyptologs, og historien hun fortæller over bind ni og ti i serien er fuldt på højde med en bedre roman. Man tror på at sådan var det.«

— Annette Suhr, lektørnævner for bibliotekerne, om »Kiya«.

Computerfarver

»Kiya« er den første historie, jeg farvelagde på computer. Først troede jeg, at det ville være en stor kvalitativ nedgang, men netop til tegneserier er det meget brugbart, og farverne i »Kiya« synes jeg svarer stort set til de tidligere håndfarvelagte.

Interview

I december 2003 var der et stort interview med mig i det hollandske tegneserietidsskrift »Stripschrift« nr. 356. Når jeg er på udenlandske messer, møder jeg stadig læsere, der vil have signeret deres hollandske og franske Nofret-album.

Se, dernede ved gravstederne holder familierne fest, men der er ikke noget sjovt ved at feste, når man ikke har nogen familie!

Du har MIG, Nofret, og vi kan da også blive til en familie!

Imens...

I påstår, at jeres fest ikke er til ære for de gamle, falske guder! Men er jeres familiegårde måske ikke fyldt med deres navne og billeder?

Jeres familiegårde er de rene TEMPLER for afgudsdyrkelse!

Lad os begynde med den grav, der tilhører den forhenværende Anubispræsts familie...

Er der nogen til stede her, som vil vedkende sig den? Nå, ikke?

Åh nej, de vil udslutte vores forfædre!

Tys, Sinu!

...nej, de må ikke tage vores lille dreng!

Se, nu er jeres forfædre befriet for deres ugudelige gravgods! Det kan I takke guvernøren i Memphis for!

Nu kan I bruge resten af dagen på at lægge jeres døde tilbage!

Oversvømmelse

I »Bagholdet i Tempelsøen« er Nofret på flugt fra Akhnaton, der vil have hende til at røbe, hvor Amonpræsterne gemmer sig. Flugten bringer hende til Memphis i det nordlige Egypten, der er centrum for oprøret mod Akhnaton. Her får hun arbejde og husly hos fiskeren Ahmose.

Som alle egyptiske oldtidsbyer var Memphis forbundet af et netværk af kanaler, der mundede ud i enorme havnebassiner foran templerne. Da farao Akhnaton bandlyser de gamle guder, er tempelbyggeriet stillet i bero, og Ahmose og andre hjemløse borgere har i min historie set deres snit til at bosætte sig i et af de tomme, halvfærdige havnebassiner.

Den scenografi giver mulighed for historiens afsluttende klimaks, hvor dæmningen til kanalen åbnes, og vandet fosser ind og oversvømmer byen.

Forfølgelse

I denne historie viser jeg for første gang den grimme bagside af Akhnatons reformation – den religiøse forfølgelse af dem, der stadig tror på og ærer de gamle guder.

For at gøre det så personligt og vedkommende for læseren som muligt, lod jeg Nofrets værtsfamilie, som man lige havde lært at kende, drage ud for at deltage i den årlige Dalfest, hvor egypterne besøger deres døde og spiser og fester med dem.

En af de døde er Ahmose og hans hustru lille dreng, der døde for tidligt. Da Akhnatons soldater dukker op, ved læseren, at en af de døde, der går op i flammer, er den lille drengs.

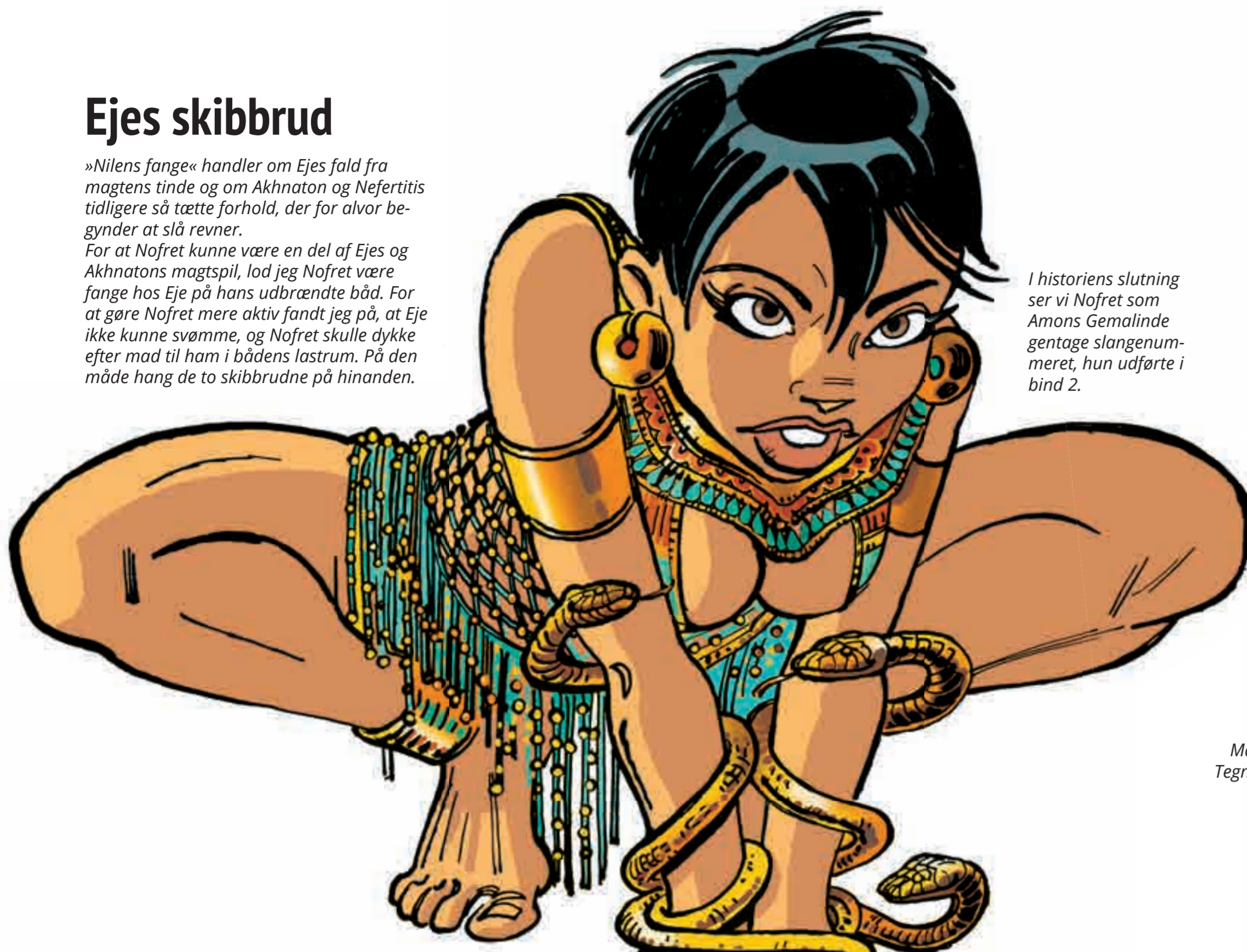

En skitse af Nofret i festligt skrud. Den første skitse er lavet med blyant, hvorefter den er yderligere strammet op med en tynd tuschpen. Undervejs har jeg fundet på en sjovere aktivitet til Nofrets højre arm end bare at hænge slapt ned.

Ejes skibbrud

»Nilens fange« handler om Ejes fald fra magtens tinde og om Akhnaton og Nefertitis tidligere så tætte forhold, der for alvor begynder at slå revner.

For at Nofret kunne være en del af Ejes og Akhnatons magtspil, lod jeg Nofret være fange hos Eje på hans udbrændte båd. For at gøre Nofret mere aktiv fandt jeg på, at Eje ikke kunne svømme, og Nofret skulle dykke efter mad til ham i bådens lastrum. På den måde hang de to skibbrudne på hinanden.

I historiens slutning ser vi Nofret som Amons Gemalinde gentage slangenumeret, hun udførte i bind 2.

Nofret som Marilyn Monroe. Tegning lavet til en ven, ca. 2013.

Khaemwese

Til sidst i »Nilens fange« er det Nofrets gamle chef, Amons ypperstepræst og chef for undergrundhæren, Khaemwese, der redder Nofret fra at drukne i skibets lastrum.

Alliancer skifter

Da Nofret vågner op igen, har Eje og Khaemwese beseglet en aftale, der ændrer magtbalancen i Egypten og gør en ende på Akhnatons styre og den nye Aton-religion, akkurat som det skete i virkeligheden.

2004

Gadetøs

»... hun er sit sædvanlige karakterfulde og handlekraftige selv – samtidig med at hun stadig er lidt af en gadetøs. Kort sagt atter en god historie, godt fortalt og godt tegnet, fra Sussi Bechs hånd – og med den sædvanlige humor. Som sædvanlig er detaljerne fine og troværdige; og billedkompositionen, må man sige, er af belgisk standard.«

— Annette Lerstrup, om »Bagholdet i Tempelsøen«, i Papyrus.

2011

Super

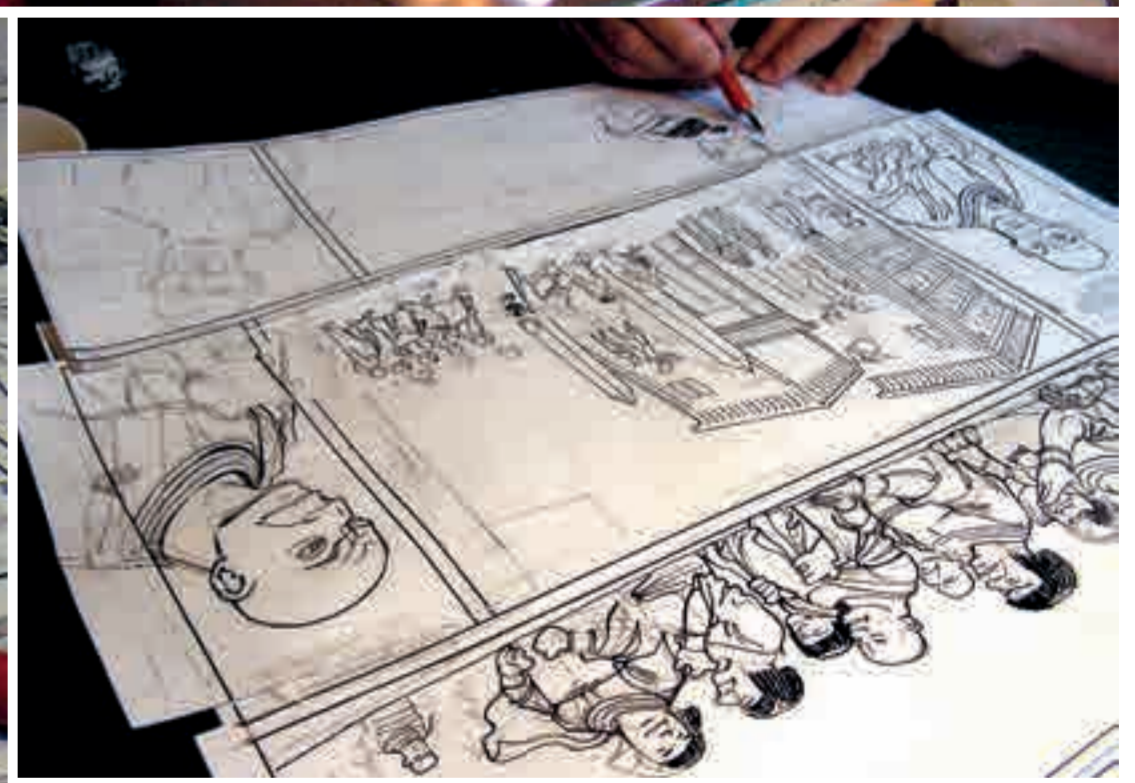
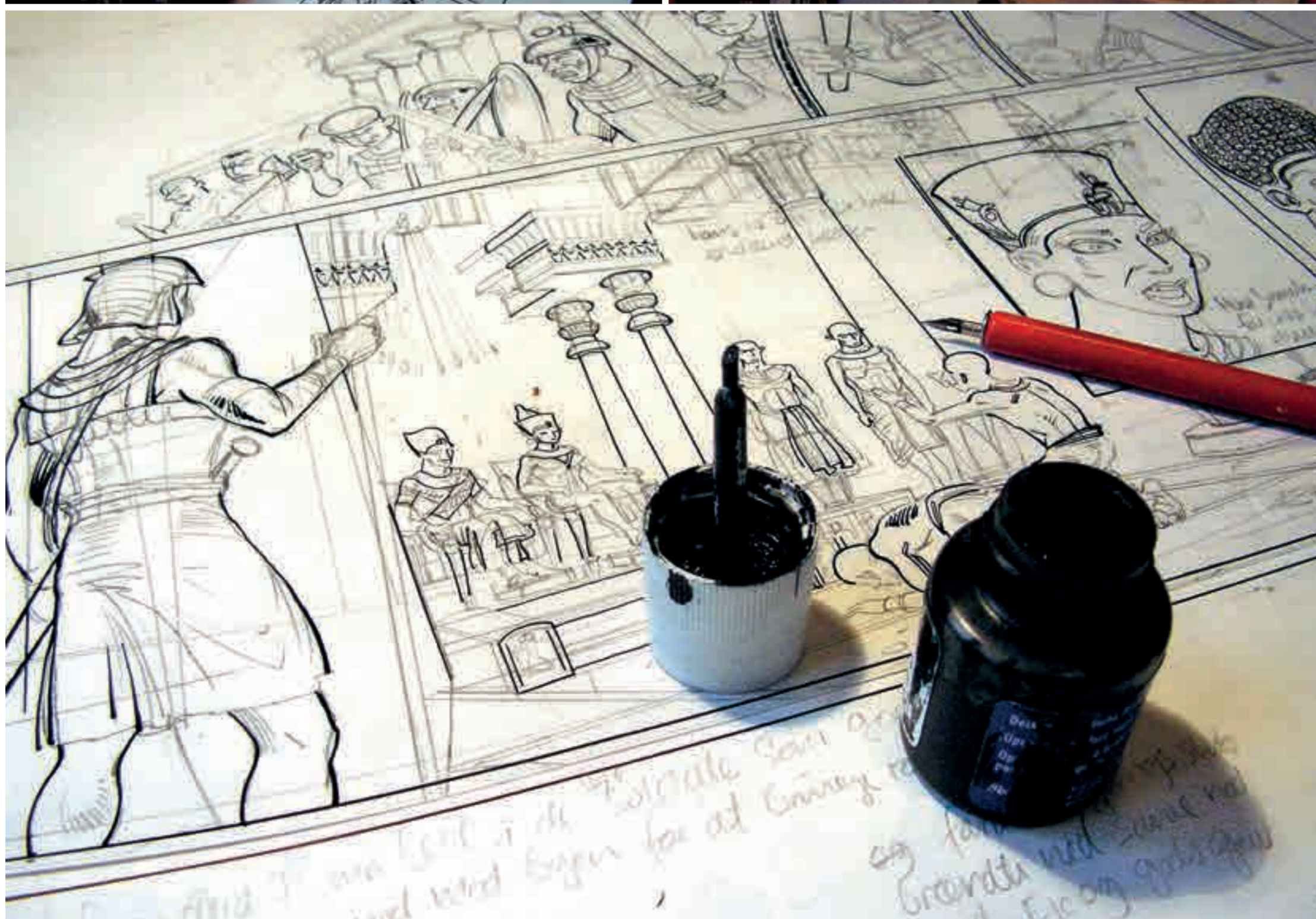
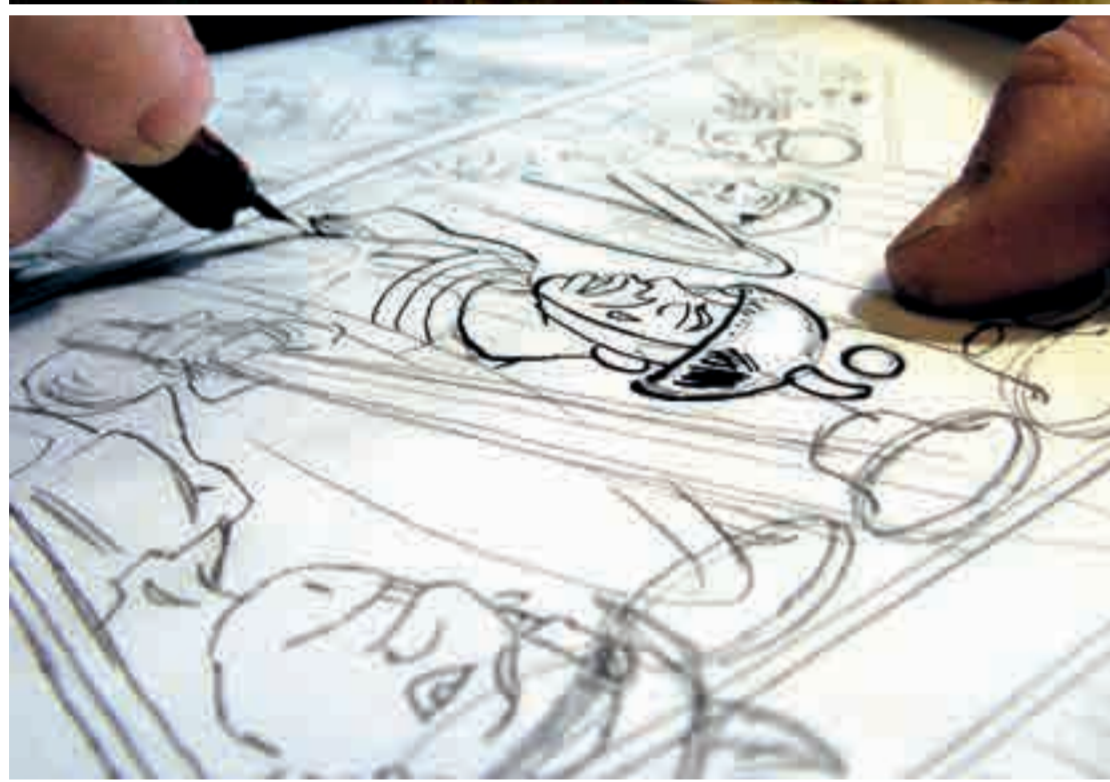
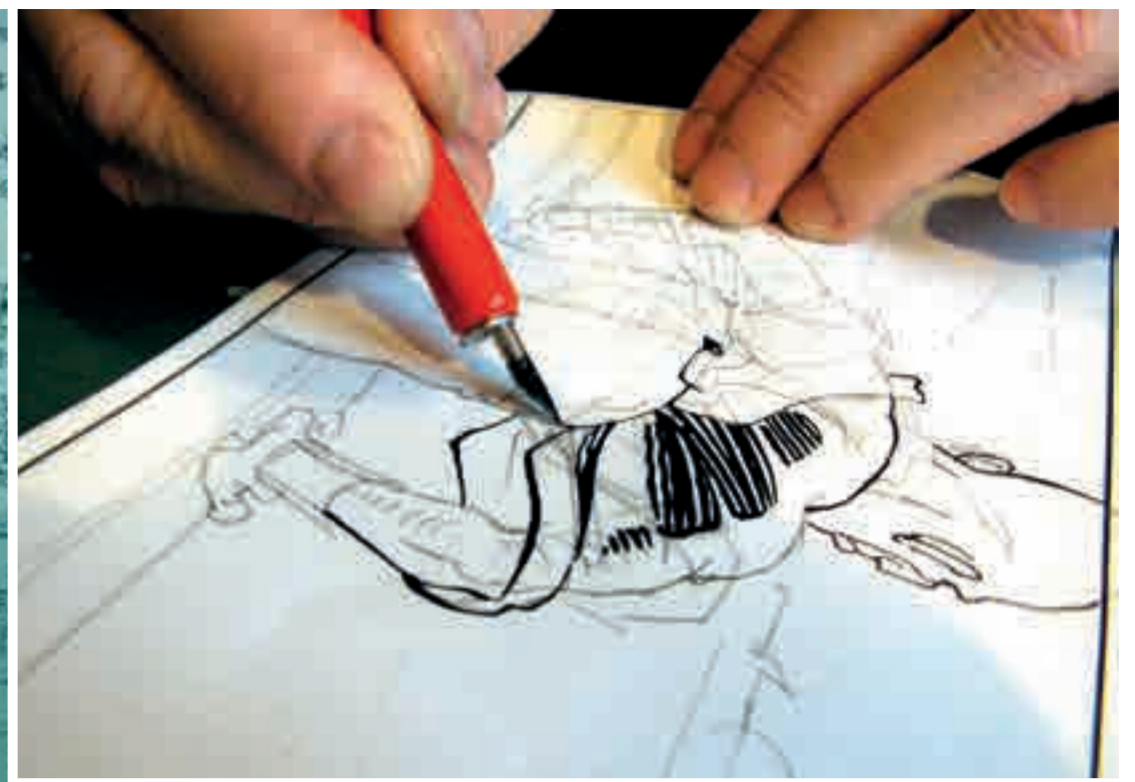
» Fin dramatisk forside, der holder stilen fra de tidligere album. Godt sprog og fine tegninger som fanger opmærksomheden. Nu da jeg har læst dette 12. bind, har det givet mig lyst til at læse de mellemliggende album. Super dansk tegneserie.«

— Pia Petersen, lektøransmelder for bibliotekerne, om »Nilens fange«.

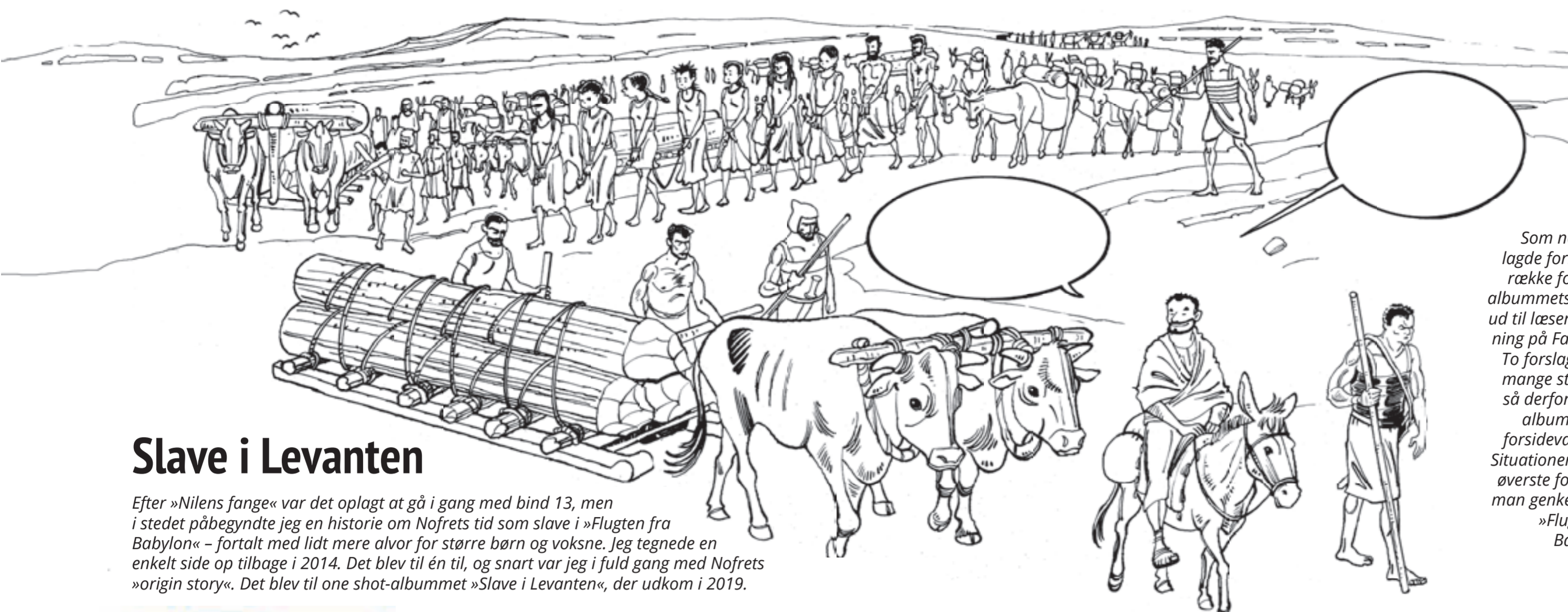
Adamson-prisen

I 2015 fik jeg tildelt Adamsonstatyeten ved Svenska Serieakademiens 50 års fest i Stockholm – en pris, som siden 1965 er tildelt serieskabere som Hal Foster, Charles M. Schultz, Hergé, Robert Crumb, René Goscinny, André Franquin, Gérard Lauzier, Jacques Tardi, Claire Bretécher, Frank Miller, Marjane Satrapi og mange andre. Kun to danskere har modtaget prisen gennem årene. Det er helt klart den pris, jeg er mest stolt over at have fået.

Håndtegning Frem til 2018 tegnede jeg endnu Nofret helt i hånden på Schoellershammer-karton med blyant, viskelæder, Plûme Atome-pen og Pelikan-tusch. Her er jeg i gang med tegnearbejdet på bind 12 omkring 2010/11.

Slave i Levanten

Efter »Nilens fange« var det oplagt at gå i gang med bind 13, men i stedet påbegyndte jeg en historie om Nofrets tid som slave i »Flugten fra Babylon« – fortalt med lidt mere alvor for større børn og voksne. Jeg tegnede en enkelt side op tilbage i 2014. Det blev til én til, og snart var jeg i fuld gang med Nofrets »origin story«. Det blev til one shot-albummet »Slave i Levanten«, der udkom i 2019.

Islamisk Stat

Da jeg begyndte med Nofret i 1985, virkede slaveriet som noget, der tilhørte en fjern fortid.

Men da Islamisk Stat i 2014 udråbte det såkaldte kalifat i et område, de havde erobret i Irak og Syrien, og man hørte rædselsberetningerne fra »kalifatet« i Levanten, genkendte jeg den samme foragt for menneskeliv og glæde ved brutale afstraffelser, som jeg havde læst om i 1001 Nat.

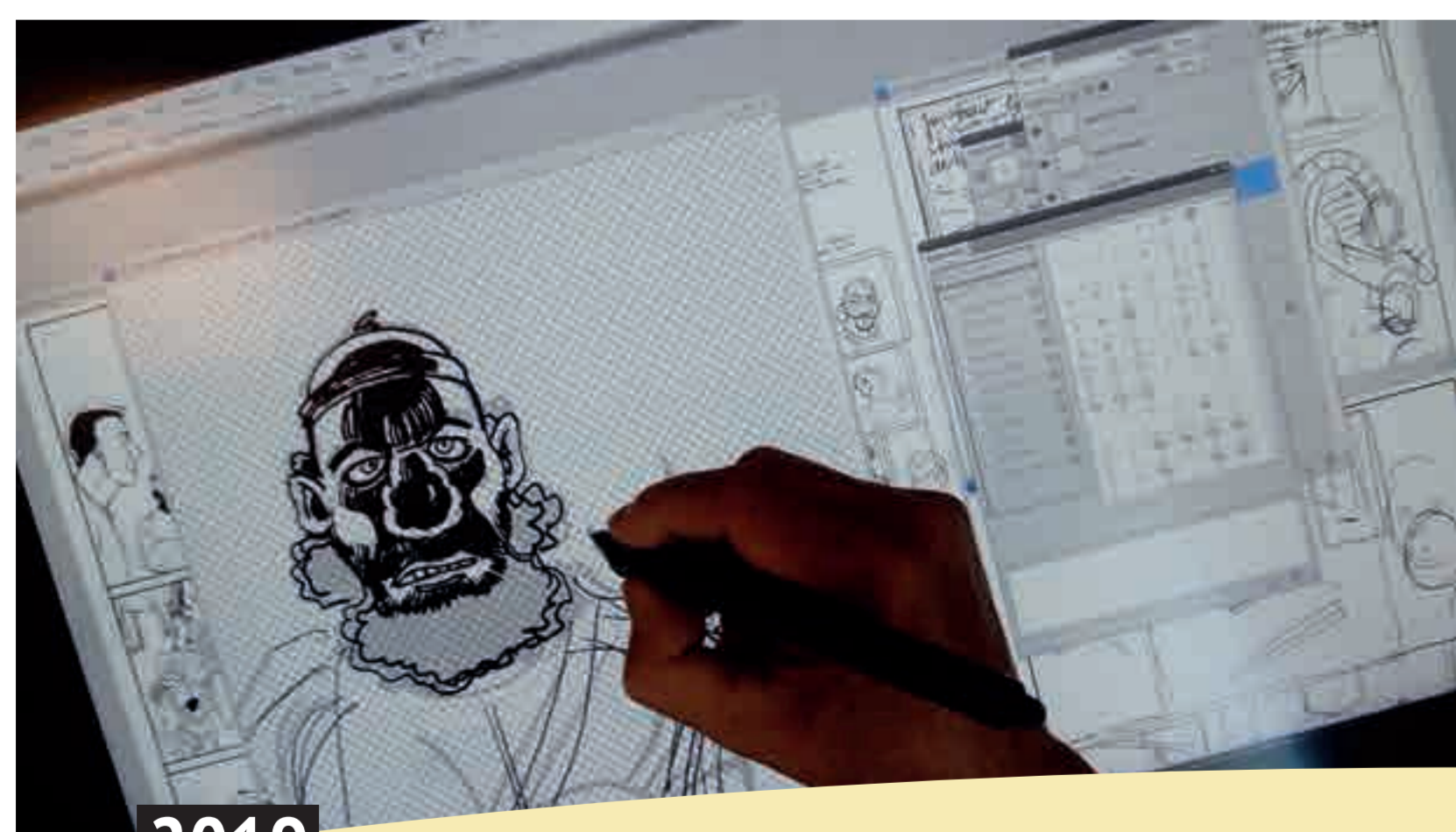
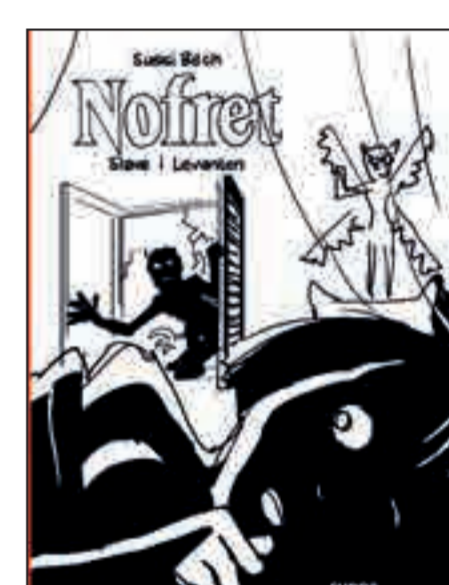
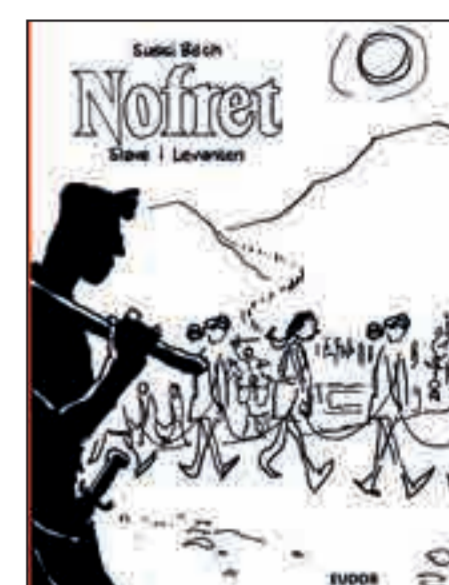
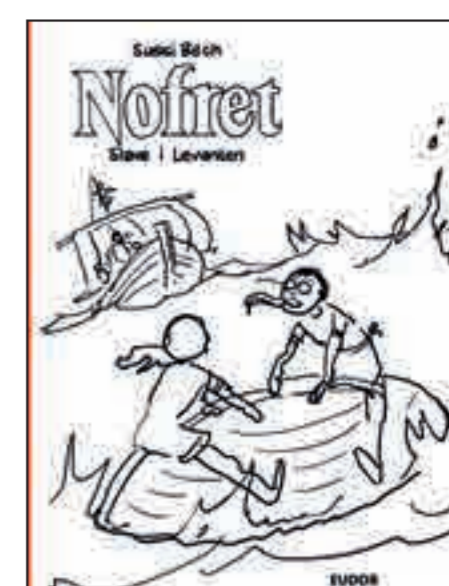
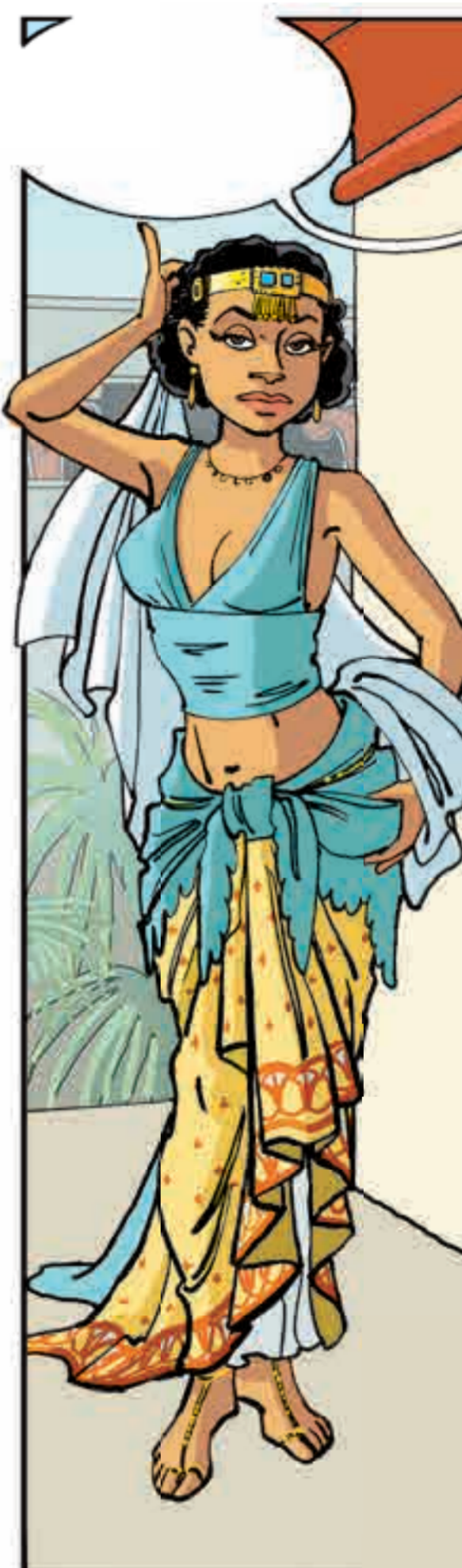
Som en slags kommentar besluttede jeg, at min genfortælling af Nofrets slave-tilværelse skulle afspejle den brutalitet overfor især kvinder, som åbenbart aldrig forsvinder. Dog uden at træde for meget udenfor Nofrets univers.

Kvinder som handelsvare

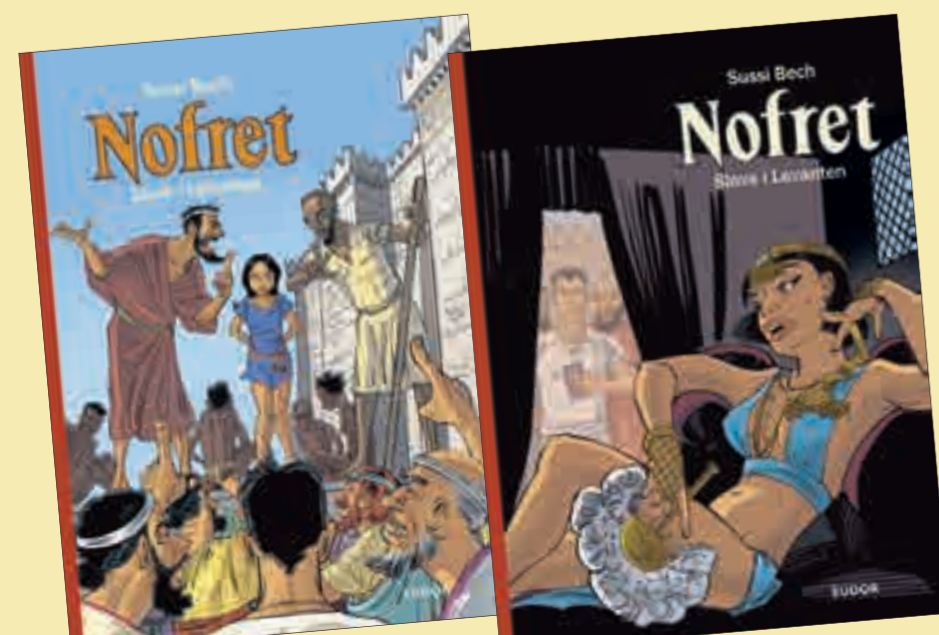
Efter at være solgt på slavemarkedet i Byblos, ender Nofret som krigsbytte, da den nyslåede kong Assur-Uballit har erobret Tadmor. Kongen beslutter at forære Nofret til sin bror i Babylon.

100% digital proces

Da jeg begyndte arbejdet med denne historie i 2014, tegnede jeg stadig på papir og lysbord og rentegnede siderne med pen og tusch. Derefter blev tegningerne scannet ind og farvelagt i Photoshop, som jeg har gjort det siden »Kiya«. Men i 2016 købte jeg en Cintiq 22" tegneskærm, og nu blev hele processen digital.

2019

Pageturner

»Den er noget af det bedst tegnede, jeg har set i Nofret-serien. Den er utrolig overlegen og så er den designet og komponeret med sans for action, intensitet og dynamik ... Det er en pageturner, som man siger!
Alt i alt et virkelig spændende og underholdende album, som giver én mere indblik i, hvorfor hun er, som hun er.«

— Jakob Stegelmann i Troldspejlet podcast om »Slave i Levanten«.

Skarp streg

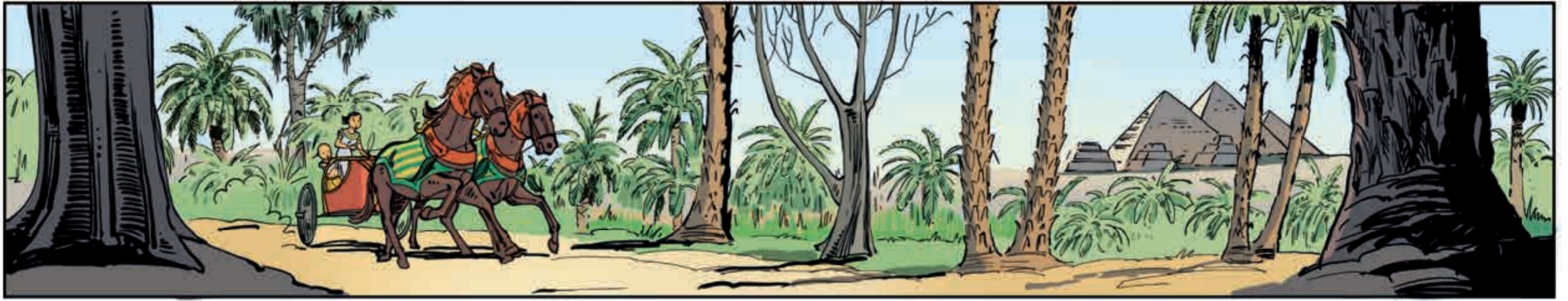
»Nofret – Slave i Levanten, er endnu et super album, med den streg jeg elsker og som Sussi Bech står bag. Tegningerne er leveret med den skarpe og på en gang følsomme, men også kolde streg. Det skal ikke være nogen hemmelighed at jeg er ret vild med Sussi Bechs streg, at hun samtidig er en god fortæller gør det til en dejlig oplevelse at læse hendes historiske album om Nofret.«

— Ulla Weissaupt i Bogrummet om »Slave i Levanten«.

Fjaset teenager

»Der er løbet meget blæk i pennen siden, hvilket først og fremmest ses i stregen! Dernæst i stilen. De første numre af Nofret er holdt i en lettere humoristisk-distance-ret stil, der dog henover årene tager personen Nofret mere og mere alvorligt. Og, som vi ser i dette album, er hun vokset fra en fjaset teenager i Flugten fra Babylon til kvinde i denne 'prequel', som nævnt både i streg og i handlekraft.«

— Egyptolog Annette Lerstrup i Papyrus om »Slave i Levanten«.

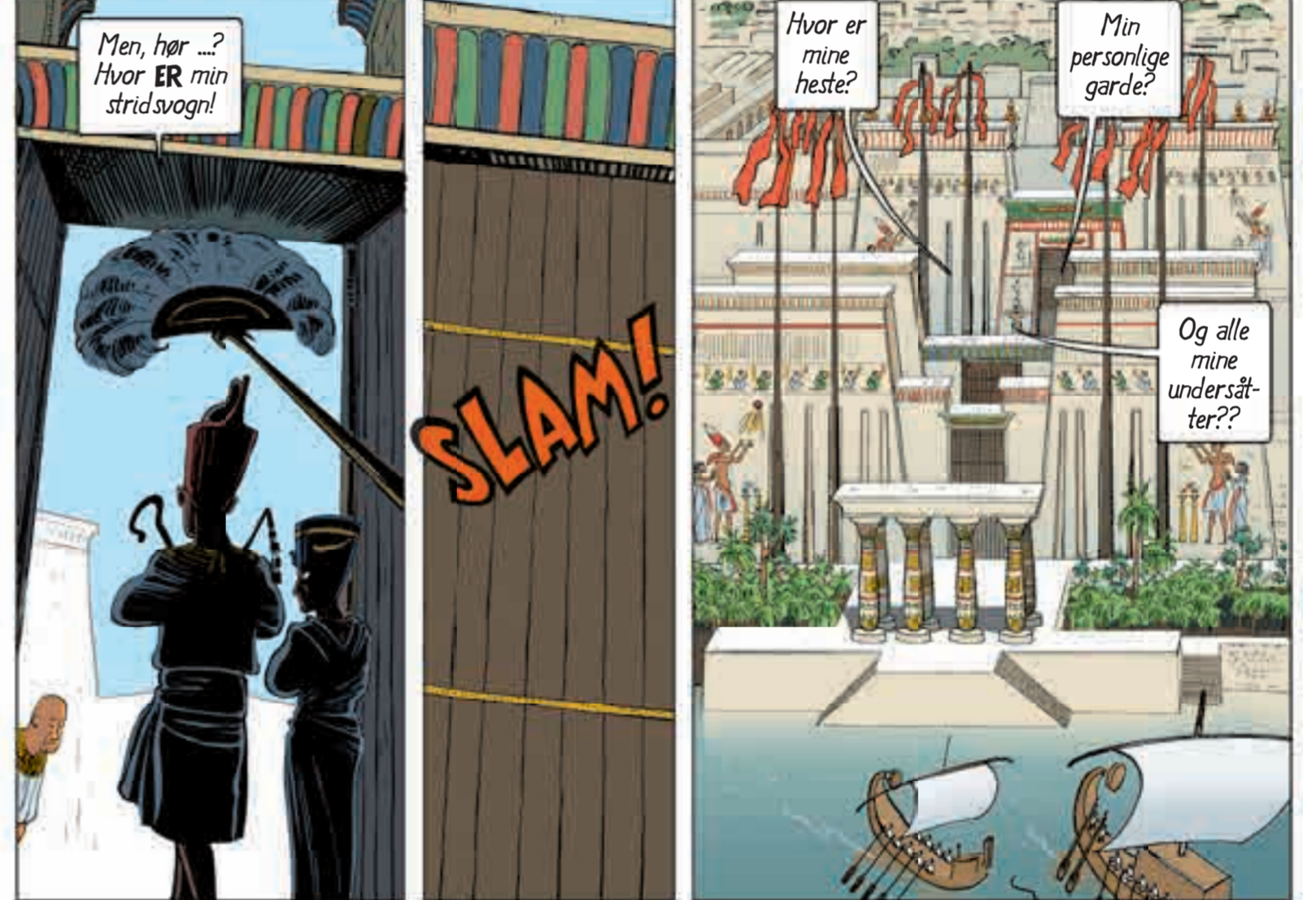

I bind 13 optræder Giza-pyramiderne for første gang i Nofret-serien.

En epoke slutter

Akhnaton undgik den død, jeg oprindeligt havde tiltænkt ham. I stedet overlader jeg ham en uvis skæbne i hans elskede Aket-Aten i selskab med hans hustru, Nefertiti.

Moster og nevø

Oprindeligt havde jeg forestillet mig, at bind 13 skulle vise afslutningen på Egyptens borgerkrig med det store slag om Memphis mellem farao Akhnatons hær og Amontilhængerne inde i byen. Men efter »Slave i Levanten« syntes jeg ligesom, jeg havde udtømt det emne. I stedet lod jeg historien fokusere på Nofret og hendes nevø Tutankhamon, der skal samarbejde for at undslippe Eje, der gerne selv vil sætte sig på Egyptens trone. Siden »Kiyā« har lille Tut imidlertid udviklet sig til en ganske selvbevidst prins, der insisterer på at blive hyldet og stansmæssigt modtaget i de byer, de passerer på deres flugt – og som ikke gider padle.

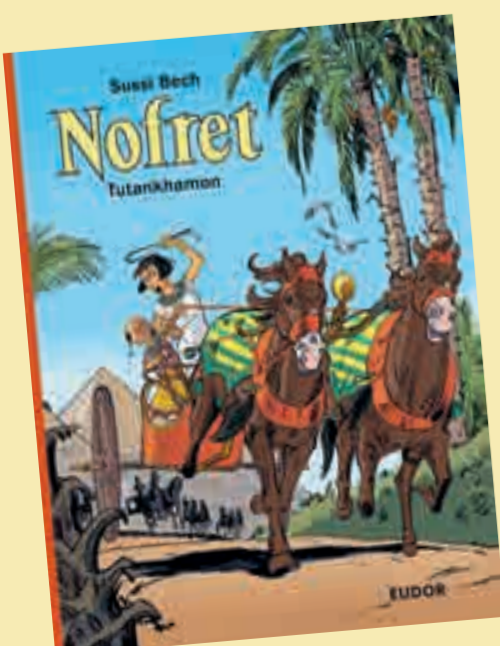
2022

2020

2023

Skyhøj kvalitet

»Forfatteren har altid være afsender af skyhøj kvalitet, og dette album er ingen undtagelse. Det er en nydelse at have i hånden, at læse sig igennem og en stor tilfredsstillelse at opleve slutningen på Nofrets rejse, efter at have fulgt hendes eventyr i så mange år. Serien er en klassiker på vore tegneserie-hylder og har været det længe. Dette bind er en værdig afslutning på serien.«
— Martin W. Hansen, lektørnævner for bibliotekerne, om »Tutankhamon«

Efter Nofret

Med »Tutankhamon« er serien om Nofret afsluttet. Det føles godt at kunne sætte punktum efter 14 album og 36 års arbejde.

Men det betyder ikke, at jeg er færdig med tegneserier. Tværtimod. De seneste år har jeg sammen med Ingo Milton, Jens Olaf Pepke Pedersen og min mand, Frank Madsen, haft gang i sideløbende tegneserieprojekter, først »Ørsted« i 2020, der blev det års mest solgte danske tegneseriefortælling, og i år »Københavnmysteriet«, der både er en humoristisk thriller og en fortælling om fysikkens 2.500 års udviklingshistorie. Og flere er måske på vej.

Efter Nofret har jeg sammen med Frank også planer om at kaste mig over den tidlige europæiske middelalder. Så må vi se, hvor mange tegneserialbum, det bliver til.